

© Eiropas Savienība, 2023
 PRINT ISBN 978-92-76-60440-2 doi:10.2775/984272 NA-05-22-427-LV-C
 PDF ISBN 978-92-76-60392-4 doi:10.2775/880258 NA-05-22-427-LV-N
 HTML ISBN 978-92-76-99366-7 doi:10.2775/970555 NA-05-22-427-LV-Q
 Eiropas Komisijas dokumentu atkalkulācijas politiku īsteno, pamatojoties uz Komisijas Lēmumu 2011/833/ES (2011. gada 12. decembris) par Komisijas dokumentu atkalkulāšanu (OV L 330, 14.12.2011., 39. lpp.). Ja vien nav norādīts citādi, šo dokumentu atkalkulācijai ir atļauts ar *Creative Commons Attribution 4.0 International* (CC-BY 4.0) licenci (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>). Tas nozīmē, ka ir atļauta atkalkulāšana ar pienācīgu atsauksanos uz dokumentu un norādēm uz grozījumiem. Tādu elementu izmantošanai vai reproducēšanai, kuri nepieder Eiropas Savienībai, var būt jāsaņem atļauja tieši no attiecīgajiem tiesību turētājiem.

Vai Tav šī publikācija šķita noderīga? Pastāsti mums: op.europa.eu/en/publications

Luksemburga: Eiropas Savienības Publikāciju birojs, 2023

BRĒĻA
 1049 Brisele
 Redakcionālais dienests un mērķtiecīgi informatīvie pasākumi
 Komunikācijas ģenerāldirektors
 Eiropas Komisija
 Manuskripts atjaunināts 2023. gada martā

(Šajā brošūrā ir atļauts rakstīt un zīmēt.)

Patkamū lasīšanu un Eiropas Savienības (atka)atklāšanu!

Šie un daudzi citi jautājumi tiek skatīti šajā mapē, kurā ir trīs ilustrētas brošūras, viktorīnas, nelielas spēles un Eiropas karte.

Kā dzīvot kopā? Kāda ir mūsu kopīgā vēsture?

Kā darbojas Eiropas Savienības iestādes?

Veidosim Eiropas Savienību kopā!

URRA!!!

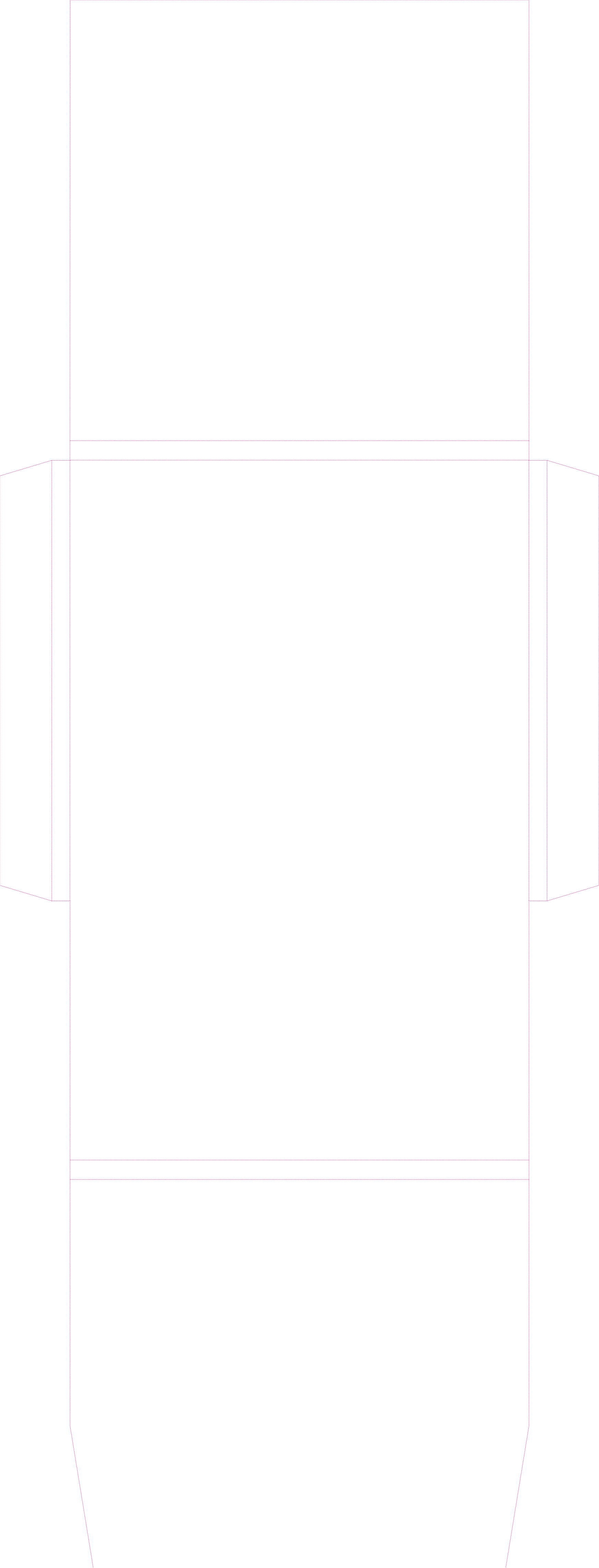
Vārds: _____
 Uzvārds: _____
 Klase: _____

EIROPA
Labāk – kopā!

ATVĒRT ŠEIT

MŪSU LASĪTĀJIEM

Mūsu tipogrāfijas vadība ziņo, ka brošūrās *Eiropa kopā!* ir redzami daži dīvaini zīmējumi. Patiešām, kāds zēns vārdā Gordons bija ielavījies tipogrāfijā un saķēpājis dažas lapas.

Ceram, ka tas netraucēs lasīšanu.

Patīkamu lasīšanu!

Eiropas Komisijas Redakcionālā dienesta un mērķtiecīgu informatīvo pasākumu nodaļas komanda

---

Eiropas Komisija
Komunikācijas ģenerāldirektorāts
Redakcionālais dienests un mērķtiecīgi informatīvie pasākumi
1049 Brisele
BEĻĢIJA

© Eiropas Savienība, 2023

Eiropas Komisijas dokumentu atkalizmantošanas politiku īsteno, pamatojoties uz Komisijas Lēmumu 2011/833/ES (2011. gada 12. decembris) par Komisijas dokumentu atkalizmantošanu (OV L 330, 14.12.2011., 39. lpp.). Ja vien nav norādīts citādi, šo dokumentu atkalizmantot atļauts ar *Creative Commons Attribution 4.0 International* (CC-BY 4.0) licenci (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>). Tas nozīmē, ka ir atļauta atkalizmantošana ar pienācīgu atsaukšanos uz dokumentu un norādēm uz grozījumiem.

Tādu elementu izmantošanai vai reproducēšanai, kuri nepieder Eiropas Savienībai, var būt jāsaņem atļauja tieši no attiecīgajiem tiesību turētājiem.

VADLĪNIJAS SKOLOTĀJIEM / SKAIDROJOŠA BROŠŪRA

Eiropa. Labāk – kopā!

Rīks, kas ļauj izprast Eiropu skolēniem no desmit gadu vecuma

Eiropa. Labāk – kopā! ļaus jums iepazīt Eiropu savā klasē. Izglītojošo materiālu komplektā ietilpst trīs brošūras un Eiropas Savienības karte.

Kā izmantot izglītojošo komplektu *Eiropa. Labāk – kopā!* klasē?

Atkarībā no jūsu klases interešu loka un audzēkņu uzdotajiem jautājumiem varat iepazīt Eiropas Savienību no trīs dažādiem skatpunktiem. Brošūras nav jālasa noteiktā secībā. Tās cita citu papildina, taču katru brošūru var izmantot arī atsevišķi.

Šeit ir daži ieteikumi, kā tās izmantot.

Varat pievērsties Eiropas Savienības vēsturei un ģeogrāfijai, lai runātu par Eiropas integrāciju. Tādā gadījumā izmantojiet brošūru ***Eiropa – Veidot kopā!*** un/vai karti. Šī karte ļauj skolēniem atrast Eiropas Savienības un eirozonas dalībvalstis.

Varat pievērsties aktualitātēm (piemēram, Eiropas samitam vai eiro), lai apskatītu iestāžu darbību un Eiropas Savienības pilsonību. Tādā gadījumā izmantojiet brošūru ***Eiropa – Organizēt kopā!***

Varat pievērsties bērnu ikdienas dzīvei (piemēram, ūdens un pārtikas kvalitātei, bērnu aizsardzībai sociālajos tīklos utt.). Tādā gadījumā izmantojiet brošūru ***Eiropa – Dzīvot kopā!***

Mūsu pieeja

Mēs vēlējamies radīt mācību vidi, kas būtu **gan saturiski bagāta, gan pilna fantāzijas**, lai paplašinātu jauniešu redzesloku attiecībā uz viņu nākotni Eiropā.

Galvenais mērķis ir **ļaut skolēnam apzināties, ka viņš ir Eiropas Savienības daļa un spēs veidot nākotnes Eiropu**. Lai uzsvērtu ikviena skolēna nozīmi, katrai tēmai izmantojam rīcības vārdu (dzīvot, organizēt, atcerēties, aizsargāt utt.).

Vārdnīca, spēles un rotaļu elementi ļauj skolēnam **pašam papildināt savas zināšanas, sekojot Gordonam**, izdomātam tēlam, kurš savilcis “ķeburus” šajās brošūrās. Šādas personas – skolēnu vienaudža – iesaiste padara saturu vieglāk uztveramu. Visās lapās ir ievietoti atklāti jautājumi, kas aicina skolēnus arī **aktīvi piedalīties**. Patīkamu lasīšanu!

KĀ SAZINĀTIES AR ES

Klātienē

Visā Eiropas Savienībā ir simtiem *Europe Direct* centru. Sev tuvākā centra adresi varat atrast tiešsaistē (european-union.europa.eu/contact-eu/meet-us_lv).

Pa tālruni vai rakstveidā

Europe Direct ir dienests, kas atbild uz jūsu jautājumiem par Eiropas Savienību. Ar šo dienestu varat sazināties šādi:

- pa bezmaksas tālruni: 00 800 6 7 8 9 10 11 (daži operatori par šiem zvaniem var iekasēt maksu),
- pa šādu parasto tālruņa numuru: +32 22999696,
- izmantojot saziņas veidlapu: european-union.europa.eu/contact-eu/write-us_lv.

KĀ ATRAST INFORMĀCIJU PAR ES

Tiešsaistē

Informācija par Eiropas Savienību visās oficiālajās ES valodās ir pieejama portālā *Europa* (european-union.europa.eu).

ES publikācijas

ES publikācijas varat apskatīt vai pasūtīt vietnē op.europa.eu/lv/publications. Vairākus bezmaksas publikāciju eksemplārus varat saņemt, sazinoties ar *Europe Direct* vai tuvāko dokumentācijas centru (european-union.europa.eu/contact-eu/meet-us_lv).

ES tiesību akti un ar tiem saistītie dokumenti

Ar visu ES juridisko informāciju, arī kopš 1951. gada pieņemtajiem ES tiesību aktiem visās oficiālajās valodās, varat iepazīties vietnē *EUR-Lex* (eur-lex.europa.eu).

ES atvērtie dati

Portālā data.europa.eu ir piekļuve atvērtām datu kopām no ES iestādēm, struktūrām un aģentūrām. Datus var bez maksas lejupielādēt un izmantot tiklab komerciāliem, kā nekomerciāliem mērķiem. Portālā ir arī bagātīga piekļuve datu kopām, kas nākušas no Eiropas valstīm.

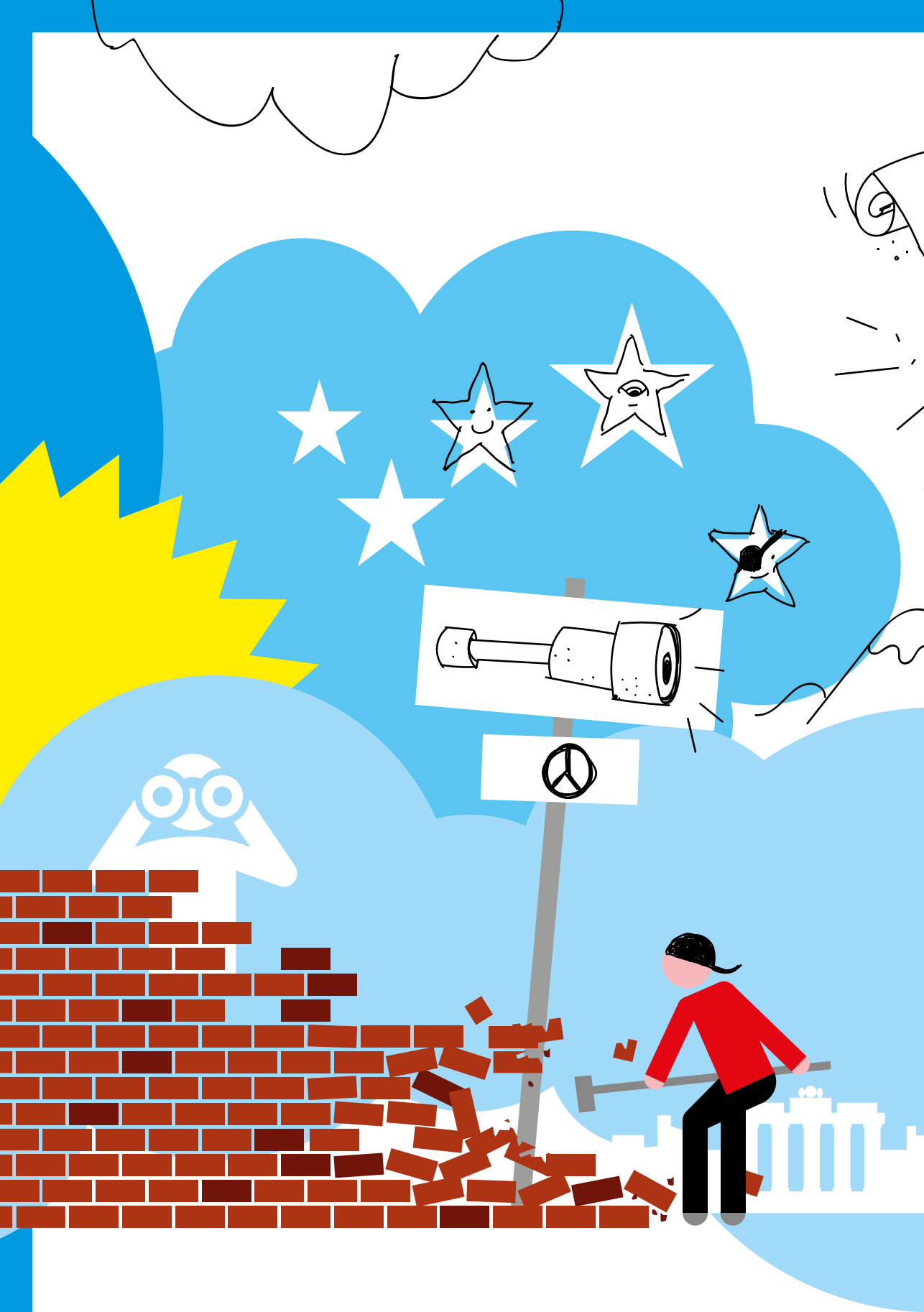

Eiropas
Komisija

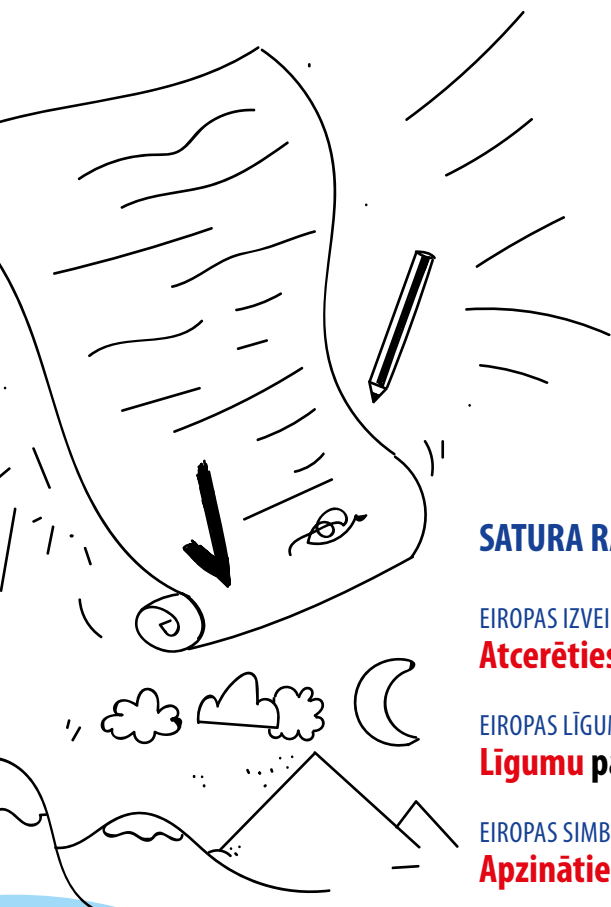
EIROPA Veidot kopā!

LV

SATURA RĀDĪTĀJS

EIROPAS IZVEIDES VĒSTURE

Atcerēties mūsu saknes 4

EIROPAS LĪGUMI

Līgumu parakstīšana 11

EIROPAS SIMBOLI

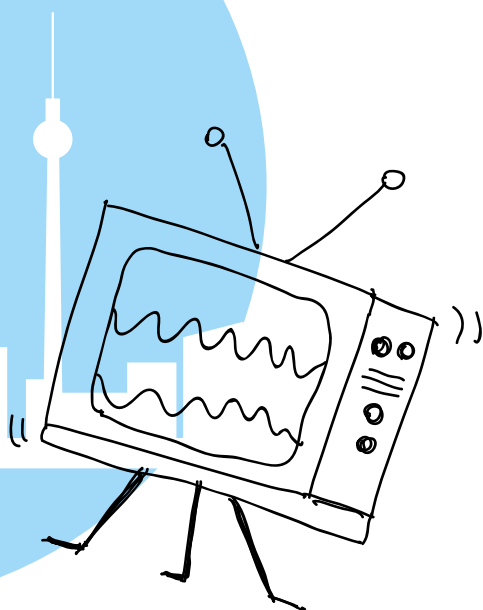
Apzināties mūsu daudzveidību 12

EIROPAS ĢEOGRĀFIJA

Labāk izprast mūsu kopējo telpu 13

EIROPAS SAVIENĪBAS NĀKOTNE

Raudzīties tālāk 14

EIROPAS IZVEIDES VĒSTURE

Atcerēties mūsu saknes

Mēs dzīvojam Eiropā, kādu pazīstam šodien, taču tās sākotne meklējama tālā pagātnē.

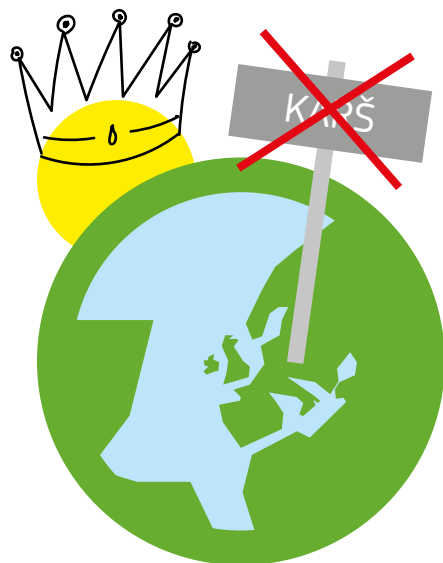
Lai izprastu to, ko mūsdienās saistām ar Eiropu, **ir svarīgi zināt, kā tā ir dzimusi.**

Pirmie mēģinājumi...

Daži, piemēram, Kārlis Lielais un Napoleons I, mēģināja visu Eiropas valstu tautas apvienot vienā nācijā. Taču tāda Eiropa veidojās lielākoties asiņainu karu rezultātā.

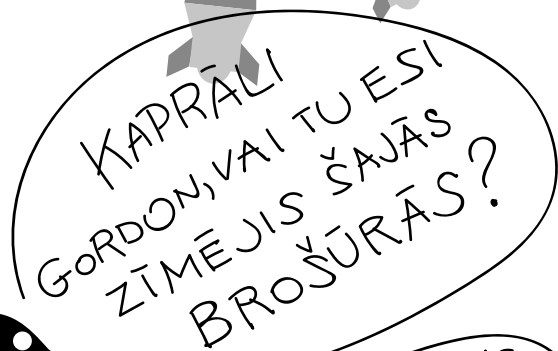
XX gadsimtā Eiropā izcēlās divi kari, kas izvērsās pa visu pasauli. Tieši tāpēc dēvējam tos par **pasaulē kariem.**

Pirmais pasaules karš ilga no 1914. līdz 1918. gadam, un aptuveni divdesmit gadus vēlāk sākās Otrais pasaules karš.

Vai zini, ka vārds "Eiropa" nāk no grieķu mitoloģijas?

Eiropa bija ļoti skaista princese, kas dzīvoja Tīrā, Vidusjūras Āzijas piekrastē (Libānā). Zevs, dievu valdnieks, viņā iemīlējās. Viņam izdevās to savaldzināt un aizvest uz Grieķiju. No viņu mīlestības piedzima trīs bērni, un, pateicoties šai princesei, šī pasaules daļa ieguva vārdu – Eiropa.

Kārlis Lielais

742

Otrais pasaules karš

Pēc Otrā pasaules kara, 1945. gadā, Eiropa bija drupās.

Šis briesmīgais karš, kas ilga sešus gadus, atstāja 20 miljonus bāreņu, pilnībā iznīcināja ceļus, cilvēki mira no bada un bēga no savām valstīm. Tā bija īsta katastrofa. **Pēc tam viss bija jāatjauno.**

Divu bloku pretimstāvēšana

Pēc 1945. gada Eiropā iestājās miers, bet tā sadalījās divos blokos: Austrumeiropā un Rietumeiropā. Robežlīnija šķērsoja Vāciju.

Līdz ar to arī Vācija bija sadalīta divās daļās: Austrumvācijā un Rietumvācijā.

Cilvēku dzīve vienā pusē bija ļoti atšķirīga no dzīves otrā pusē.

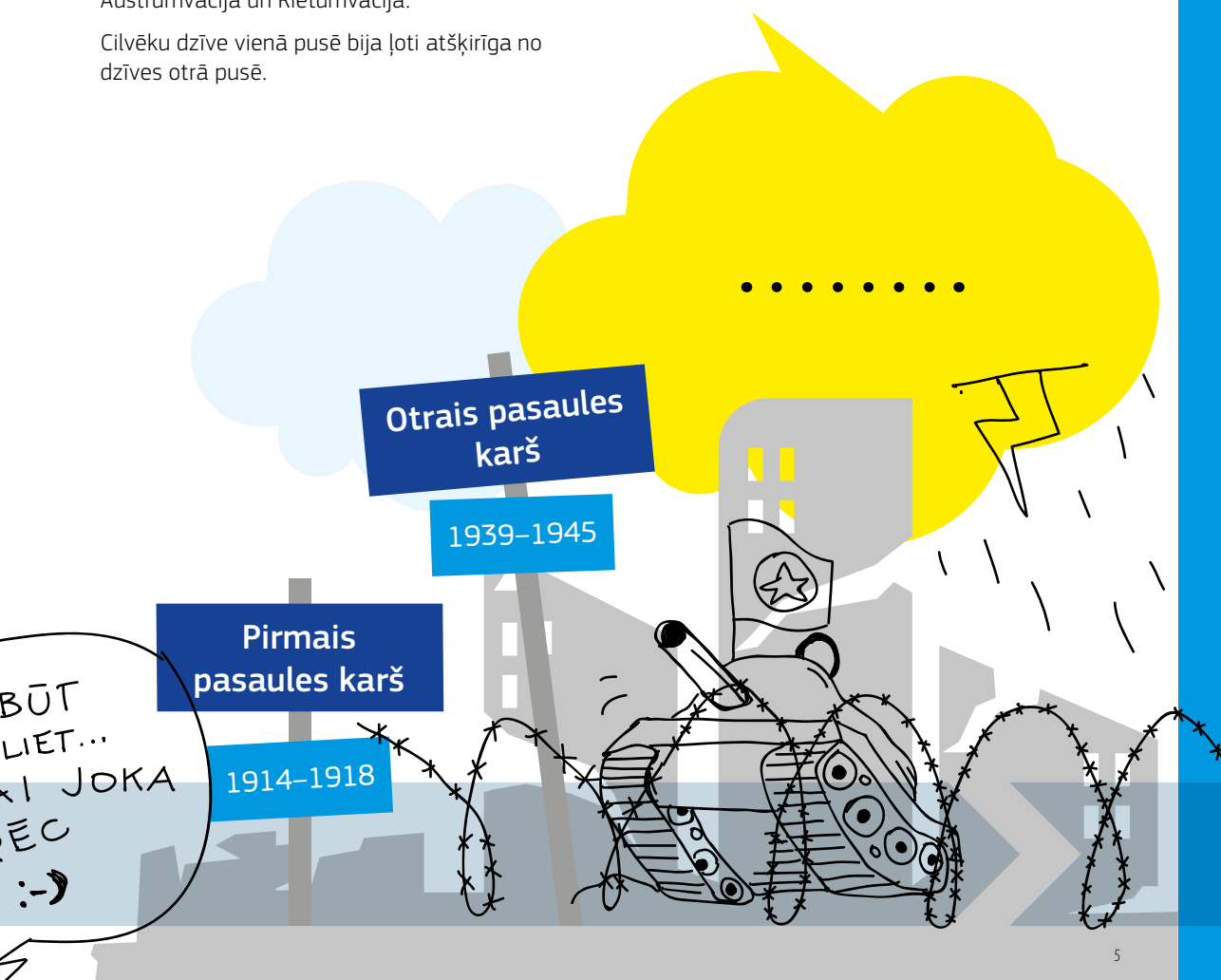
Kā dzīvot mierā Rietumu pusē?

Varbūt vēlies saprast, kāds tam visam sakars ar Eiropas Savienību?

Francijas valstsvīrs Robērs Šūmans 1950. gada 9. maijā nāca klajā ar ģeniālu ideju – Rietumvācija un Francija strādās kopā ogļu un tērauda nozarē. Tādējādi **tās vairs nekad nedomās par karošanu savā starpā.**

Tā Rietumeiropa sāka mierīgu atjaunotni.

Nezīmējot nosauc dažus priekšmetus, ko var izgatavot no tērauda!

Eiropas Ogļu un tērauda kopiena

Ogļu un tērauda projektā drīz vien iesaistījās arī citas valstis: Beļģija, Itālija, Luksemburga un Nīderlande.

1951. gada 18. aprīlī šīs sešas valstis parakstīja dokumentu ar nosaukumu "Eiropas Ogļu un tērauda kopienas (EOTK) dibināšanas līgums". Vēl viens solis ceļā uz mieru!

ES celmlauži

Tomēr vienotas Eiropas izveide nebija viegla. Šīs idejas aizstāvēšanai bija vajadzīgi daži pārliecināti un drosmīgi līderi – gan vīrieši, gan sievietes –, kas to pārveidotu par tiešām kopīgu projektu. Šodien, viņus atceroties, mēs runājam par "**Eiropas Savienības celmlaužiem**". Kas viņi ir?

► Savieno valstis ar "**ES celmlaužu**" vārdiem!

Konrāds Adenauers	1	A	RIETUMVĀCIJA
Alčide de Gasperi	2	B	LUKSEMBURGA
Robērs Šūmans	3	C	NĪDERLANDE
Žozefs Behs	4	D	ITĀLIJA
Žans Monē	5	E	FRANCIJA
Pols Anrī Spāks	6	F	BEĻĢIJA
Marga Klompē	7		
Urzula Hiršmane	8		
Nīlde Joti	9		
Simona Veila	10		

► Atbildes

1A - 2D - 3E - 4B - 5E - 6F - 7C - 8A - 9D - 10E

Eiropas Ogļu un
tērauda kopiena

1951

Eiropas Ekonomikas kopiena (EEK)

Pēc Ogļu un tērauda kopienas nodibināšanas šīs sešas valstis nolēma izveidot **lielu tirgu bez robežām**. 1957. gadā tās izveidoja Eiropas Ekonomikas kopienu (EEK). Vārds "Ekonomika" nosaukumā nozīmē, ka tā bija naudas, uzņēmējdarbības, darba un tirdzniecības kopiena.

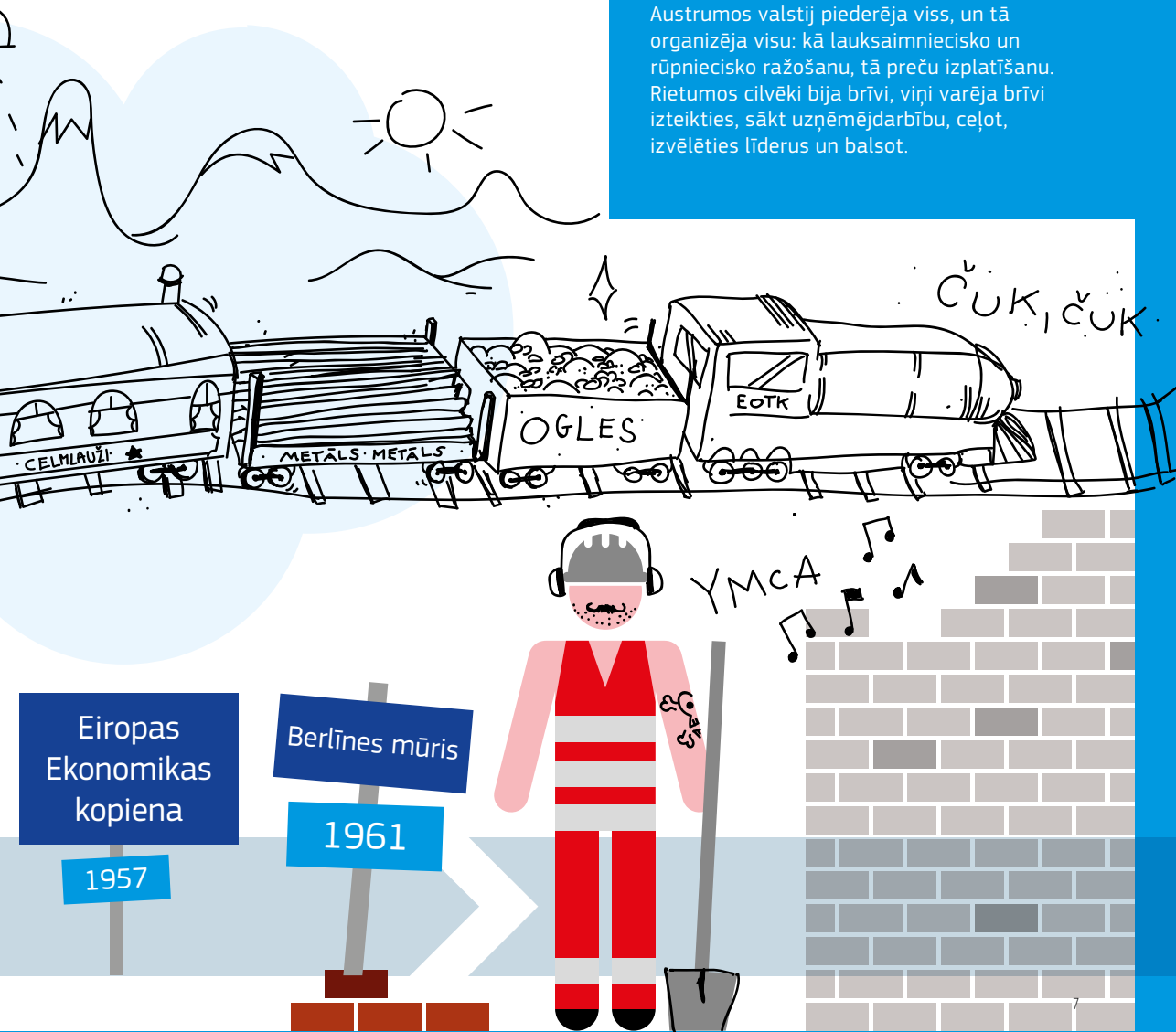
Tautsaimniecība bija atjaunota. Likās, ka karš ir tāla pagātne. Rietumeiropā nu valdīja miers.

Berlīnes mūris (skatīt karti 9. lpp.)

Vai atceries, ka pēc Otrā pasaules kara Eiropa tika sadalīta divos blokos, kas nevarēja rast kopīgu valodu?

1961. gadā Austrumvācija uzcēla sienu, kas Berlīnes pilsētu sadalīja Austrumberlīnē un Rietumberlīnē. Iedzīvotāji vairs nevarēja pāriet no Austrumiem uz Rietumiem. Berlīnes mūris ir aukstā kara simbols, un tas nodalīja (komunistiskos) Austrumus no (kapitālistiskajiem) Rietumiem.

Austrumos valstij piederēja viss, un tā organizēja visu: kā lauksaimniecisko un rūpniecisko ražošanu, tā preču izplatīšanu. Rietumos cilvēki bija brīvi, viņi varēja brīvi izteikties, sākt uzņēmējdarbību, ceļot, izvēlēties līderus un balsot.

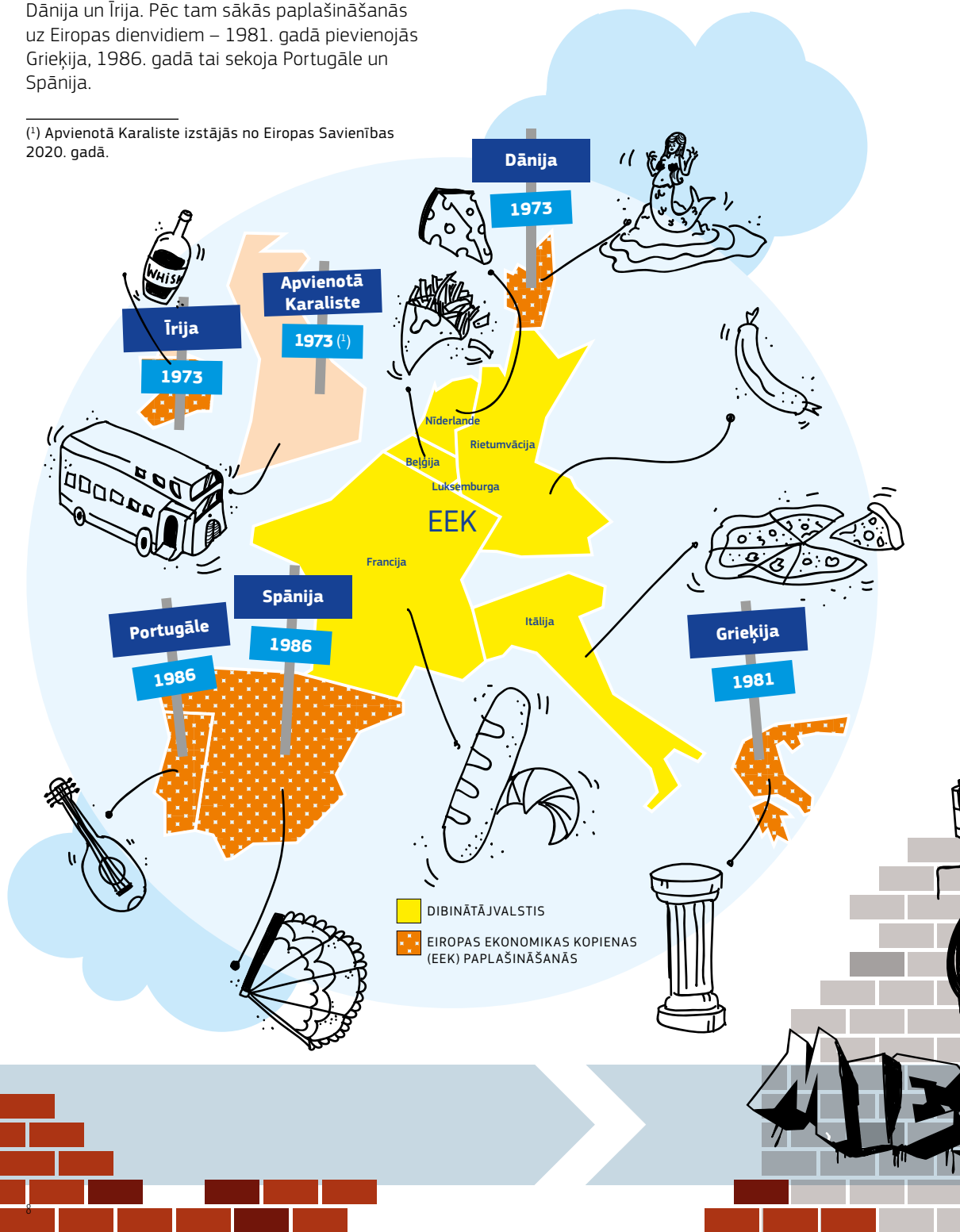

Pirmās paplašināšanās kārtas

Rietumeiropa auga, un pirmajām sešām EEK dalībvalstīm vēlējās pievienoties arī citas.

1973. gadā pievienojās Apvienotā Karaliste⁽¹⁾, Dānija un Īrija. Pēc tam sākās paplašināšanās uz Eiropas dienvidiem – 1981. gadā pievienojās Grieķija, 1986. gadā tai sekoja Portugāle un Spānija.

(¹) Apvienotā Karaliste izstājās no Eiropas Savienības 2020. gadā.

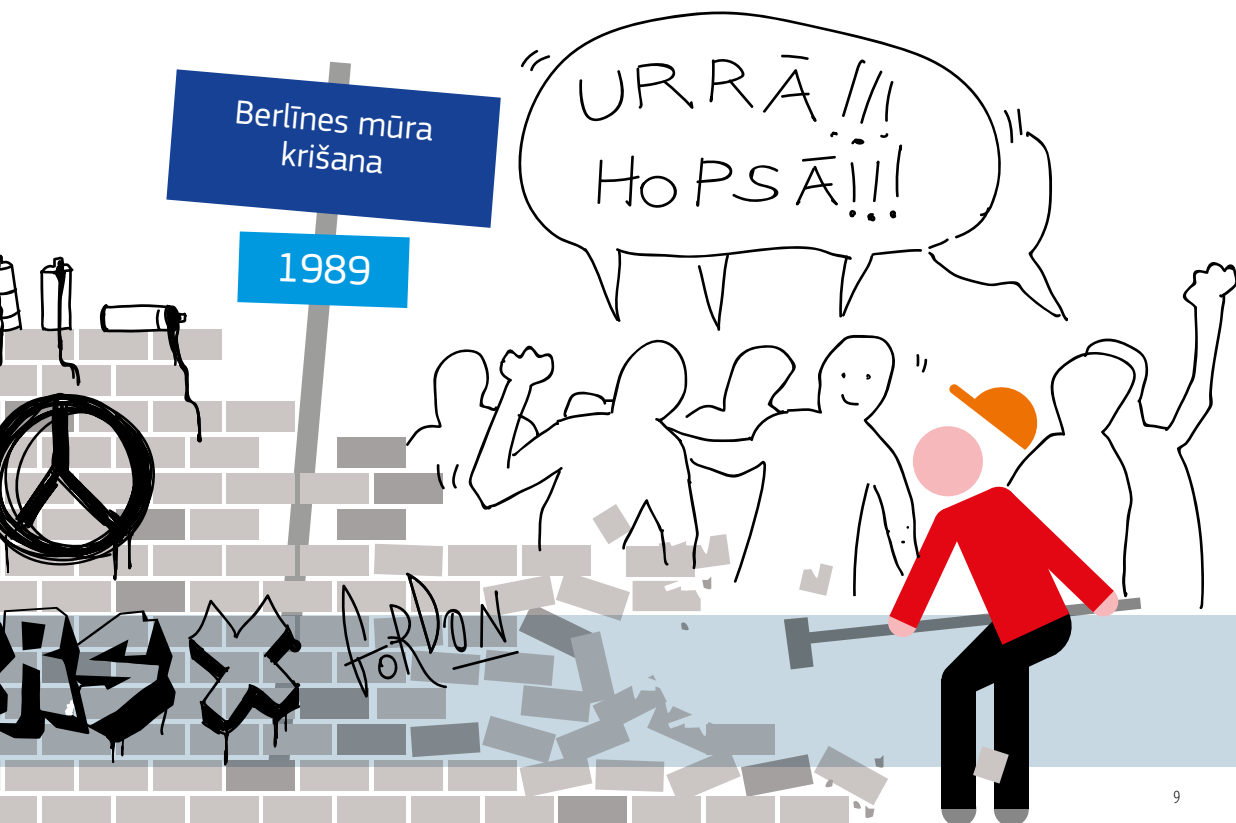
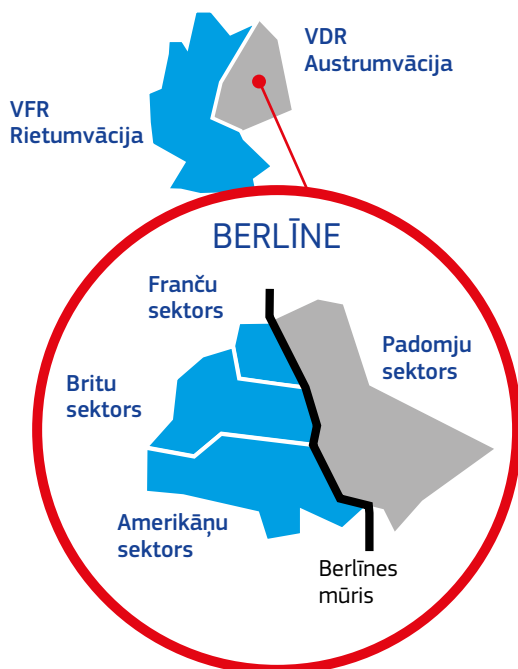

Mūra krišana

1989. gadā Eiropas centrā norisa ļoti svarīgs notikums. **Austrumeiropieši pievienojās rietumeiropiešiem.**

Berlīnes mūris, kas viņus gan fiziski, gan politiski nošķīra, pārstāja eksistēt. Tūkstošiem berlīniešu nojauca mūri un atkal sastapās ar saviem tautiešiem – Vācija atkal bija apvienojusies. Tie bija lieli tautas svētki visā Eiropā.

Šis notikums iezīmēja komunisma beigas Vācijā, un gadu gaitā daudzas Austrumeiropas valstis pakāpeniski pievienojās Eiropas Savienībai.

Eiropas Savienības dzimšana

1992. gadā ar Māstrihtas līguma noslēgšanu Eiropas Ekonomikas kopiena kļuva par Eiropas Savienību (ES).

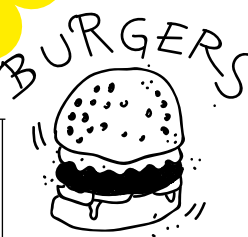
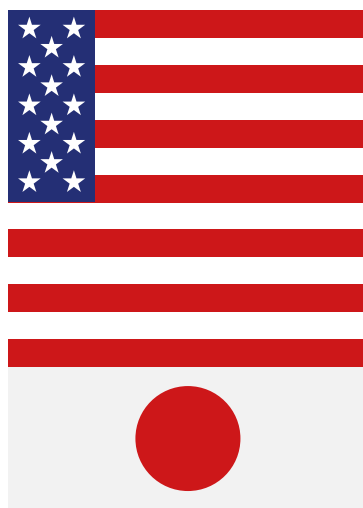
Turpmākās paplašināšanās kārtas

Laikā no 1995. līdz 2013. gadam Eiropas Savienībai pievienojās 16 valstis. Kad Apvienotā Karaliste 2020. gadā Eiropas Savienību pameta, palika 27 dalībvalstis.

Patlaban Eiropas Savienībā ir apmēram 447 miljoni iedzīvotāju, aptuveni tikpat daudz, cik Amerikas Savienotajās Valstīs un Japānā kopā!

± 447 MILJONI IEDZĪVOTĀJU

± 329 MILJONI IEDZĪVOTĀJU

± 126 MILJONI IEDZĪVOTĀJU

Māstrihtas līgums

1992

Austrija

Somija

Zviedrija

1995

EIROPAS LĪGUMI

Līgumu parakstīšana

Līgumi

Eiropā ir gluži tāpat kā spēļu laukumā – jo vairāk ļaužu, jo grūtāk ir par kaut ko vienoties. Un visi vēlas aizstāvēt paši savas idejas.

Tāpēc ir jāapspriežas, lai rastu risinājumus. Šie risinājumi apkopoti dokumentos, ko sauc par "līgumiem".

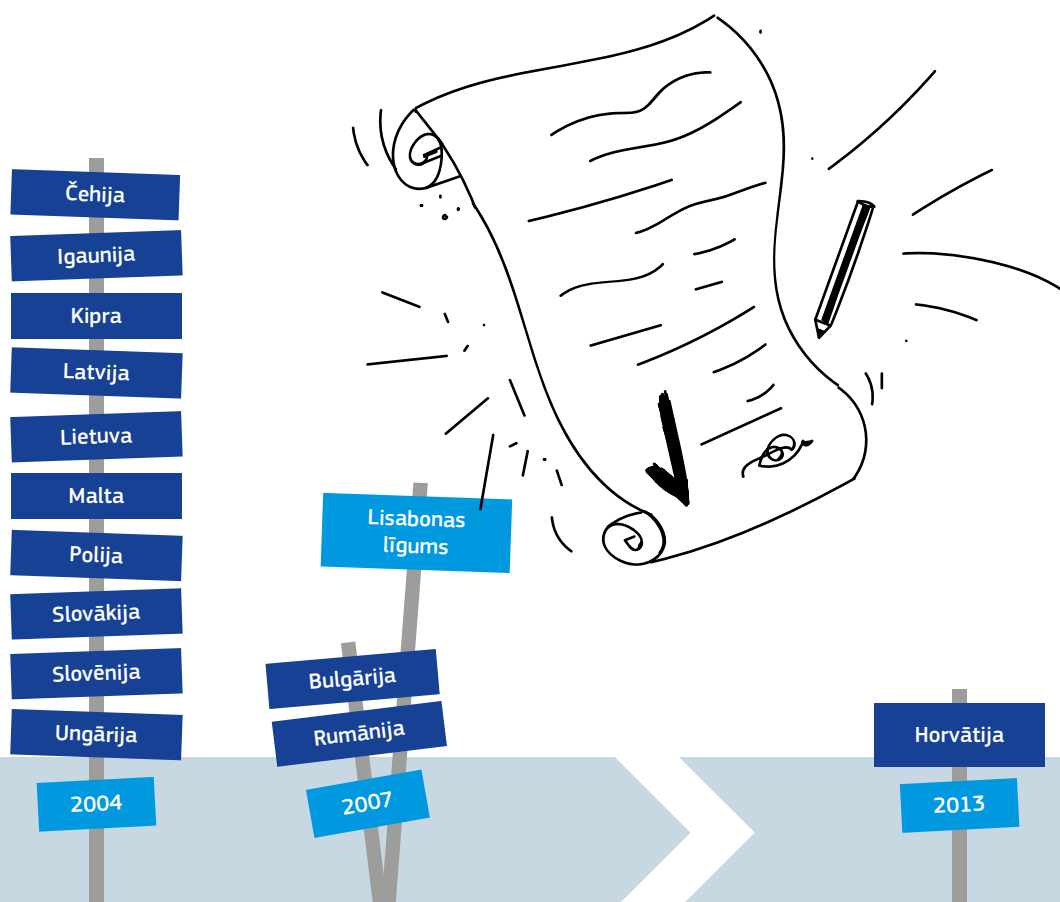
Līgums ir vienošanās, ko slēdz un paraksta Eiropas Savienības valstu vai valdību vadītāji. Savā ziņā tie ir norādījumi, pēc kuriem Eiropas Savienība vadās.

Līdz šim ir sekmīgi noslēgti septiņi pamatlīgumi. Parasti līgumam piešķir tās pilsētas nosaukumu, kurā tas parakstīts. Jaunākais ir **Lisabonas līgums**.

Kā pievienoties Eiropas Savienībai?

Iesniegt pieteikumu par pievienošanos Eiropas Savienībai var jebkura Eiropas valsts, taču ir priekšnosacījumi:

- valstī ir demokrātiska iekārta; vadītājus ievēlē tauta balsojot,
- valsts ievēro cilvēktiesības, preses brīvību un vārda brīvību,
- valsts ekonomika darbojas labi,
- valsts ievēro visus ES lēmumus un tiesību aktus.

EIROPAS SIMBOLI

Apzināties mūsu daudzveidību

Eiropas Savienības karogs

Eiropas Savienībai ir zils karogs ar aplī izkārtotām 12 zelta zvaigznēm.

Eiropas Savienības himna

Eiropas Savienības himnas melodija ņemta no slavenā vācu komponista Ludviga van Bēthovena 9. simfonijas.

Šī himna bez vārdiem atsauc atmiņā **brīvības, miera un solidaritātes ideālus, ko iemieso Eiropas Savienība.**

Eiropas devīze

In varietate concordia

2000. gadā Eiropas Savienība pieņēma devīzi, kas tulkojumā nozīmē "**Vienoti daudzveidībā**".

Šī devīze atgādina, kā Eiropas Savienība veidojusies no šīs pasaules daļas dažādajām kultūrām, tradīcijām un valodām.

Šajā Eiropas kartē atradīsi nelielus attēlus, kas ilustrē dažus katras Eiropas Savienības valsts pieminekļus, personības, ēdienus un citas nacionālās īpatnības un tradīcijas!

9. maijs – Eiropas diena

Eiropas diena tiek svinēta 9. maijā, atceroties 1950. gada "Šūmana deklarāciju", Eiropas apvienošanās patieso aizsākumu. Šajā datumā visas Eiropas Savienības iestādes atver durvis sabiedrībai.

Eiropas diena

9. maijs

EIROPAS ĢEOGRĀFIJA

Labāk izprast mūsu kopējo telpu

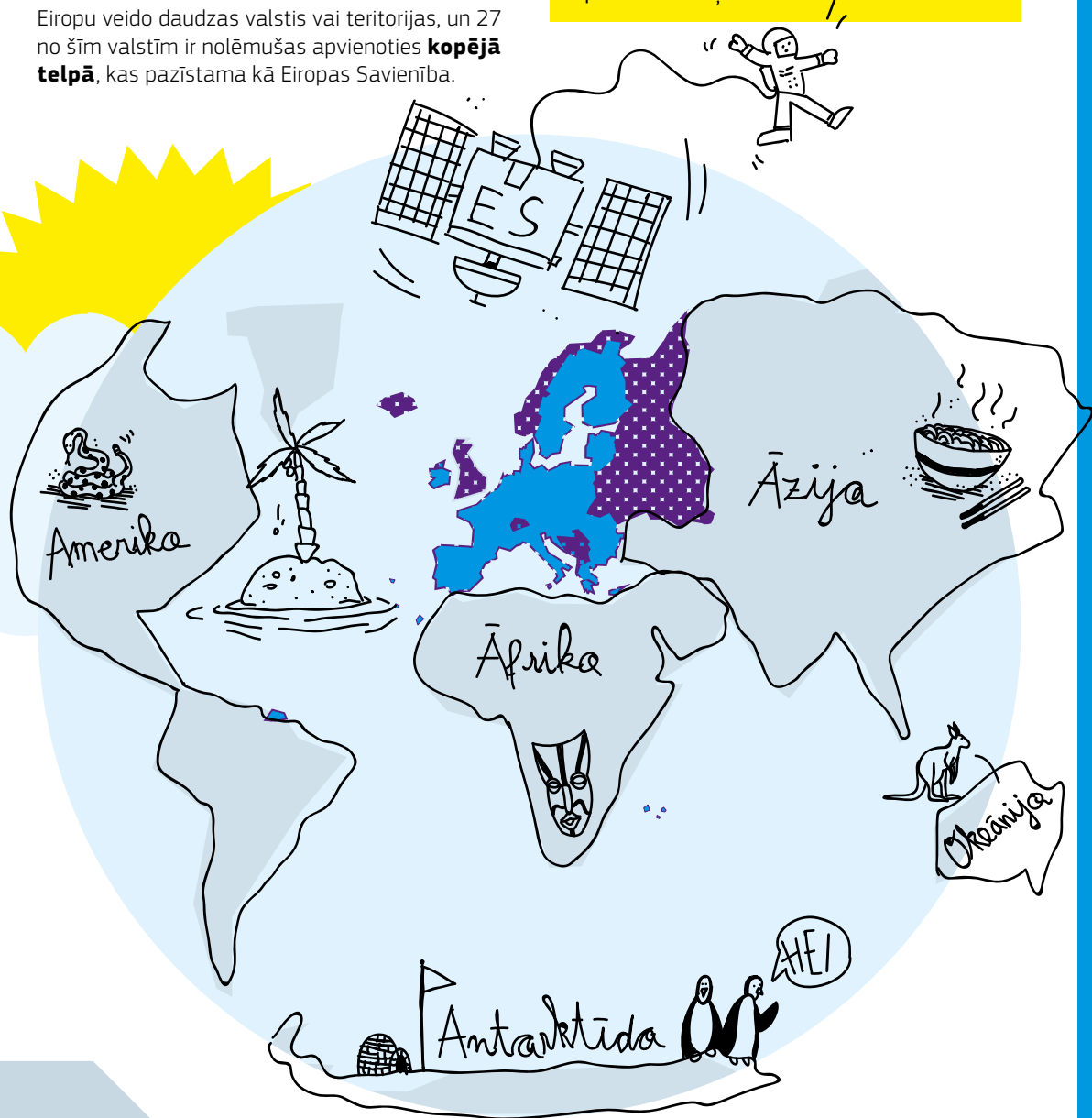
Ar vārdu "Eiropa" iespējams apzīmēt dažādus jēdzienus.

Eiropa vispirms ir **pasaules daļa**. Par pasaules daļām sauc lielas zemes platības, ko dažkārt atdala okeāni.

Eiropu veido daudzas valstis vai teritorijas, un 27 no šīm valstīm ir nolēmušas apvienoties **kopējā telpā**, kas pazīstama kā Eiropas Savienība.

Savukārt vairākas no ES valstīm ir nolēmušas izmantot **vienu un to pašu naudas vienību** – eiro. Tās veido "eirozonu".

► Atzīmē savu valsti ar krustiņu! Izmanto pielikumā iekļauto karti!

 EIROPAS SAVIENĪBA

 EIROPĀ KĀ PASAULES DAĻA

EIROPAS SAVIENĪBAS NĀKOTNE

Raudzīties tālāk

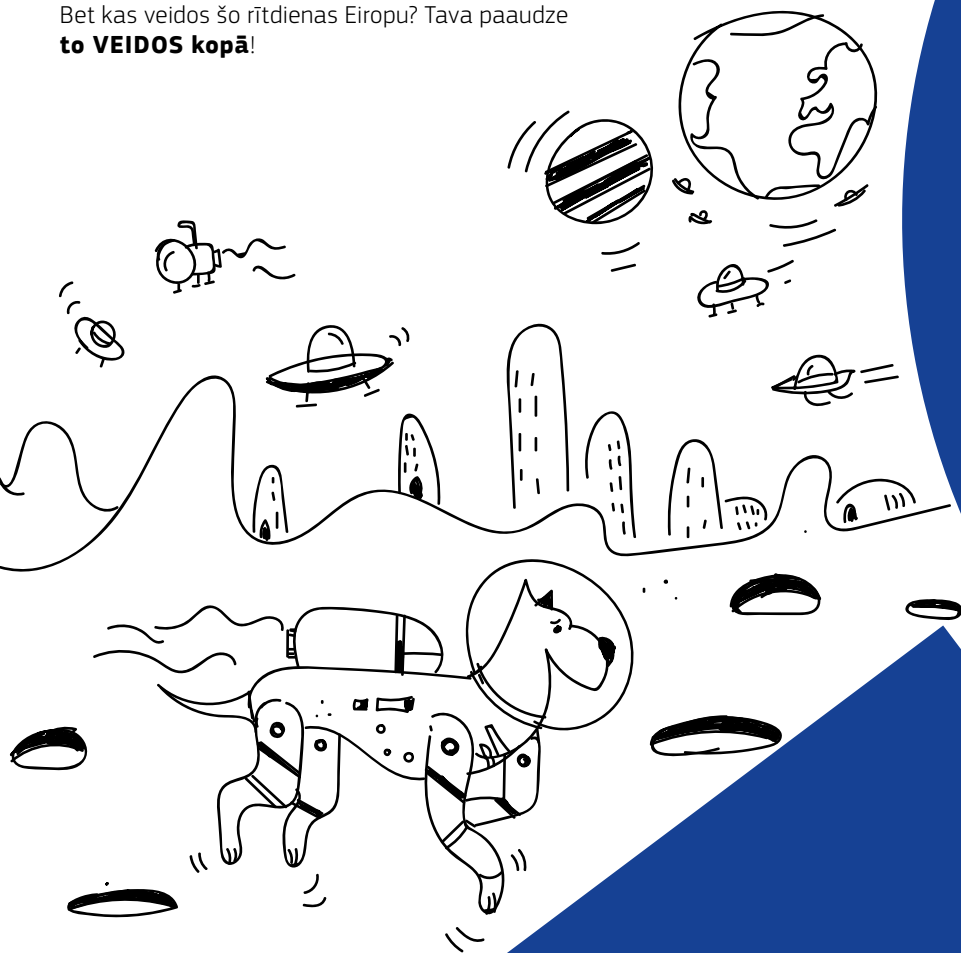
Eiropas Savienība ir veidojusies pakāpeniski, pateicoties tādu drosmīgu cilvēku – kā vīriešu, tā sieviešu – idejām, kuri savu darbību veltījuši miera veicināšanai. Tā ir ilgas vēstures rezultāts, un mēs visi pie tās piederam.

Protams, viss vēl nav pilnībā pabeigts: tas ir **projekts, kas katru dienu attīstās, lai pilnveidotos**. Un rītdien šī pilnveidošana būs šodienas jauniešu rokās.

Joprojām pastāv nopietnas problēmas, kuras var atrisināt, tikai visām valstīm strādājot kopīgi.

Bet kas veidos šo rītdienas Eiropu? Tava paaudze **to VEIDOS kopā!**

► Iedomājies nākotni! Kāda ir tava rītdienas Eiropa?

Lai labāk izprastu, kā Eiropa sevi organizē un dzīvo ikdienā, izlasi šīs divas brošūras:

Manuskripts atjaunināts 2023. gada martā

Eiropas Komisija
Komunikācijas ģenerāldirektorāts
Redakcionālais dienests un mērķtiecīgi informatīvie pasākumi
1049 Brisele
BEĻĢIJA

Luksemburga: Eiropas Savienības Publikāciju birojs, 2023
op.europa.eu/en/publications

Vai tev šī publikācija šķita noderīga? Pastāsti mums:
comm-publi-feedback@ec.europa.eu

© Eiropas Savienība, 2023

Eiropas Komisijas dokumentu atkalizmantošanas politiku īsteno, pamatojoties uz Komisijas Lēmumu 2011/833/ES (2011. gada 12. decembris) par Komisijas dokumentu atkalizmantošanu (OV L 330, 14.12.2011., 39. lpp.). Ja vien nav norādīts citādi, šo dokumentu atkalizmantojot atļauts ar *Creative Commons Attribution 4.0 International* (CC-BY 4.0) licenci (creativecommons.org/licenses/by/4.0/). Tas nozīmē, ka ir atļauta atkalizmantošana ar pienācīgu atsaukšanos uz dokumentu un norādēm uz grozījumiem.

Tādu elementu izmantošanai vai reproducēšanai, kuri nepieder Eiropas Savienībai, var būt jāsaņem atļauja tieši no attiecīgajiem tiesību turētājiem.

Visi attēli © Eiropas Savienība, ja vien nav norādīts citādi.

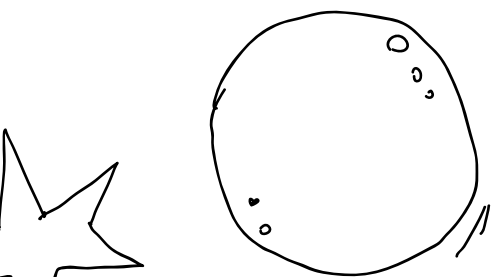
EIROPA Dzīvot kopā!

LV

SATURA RĀDĪTĀJS

VĒRTĪBAS

Piederēt pie Eiropas projekta 4

VIDEI NEKAITĪGS PATĒRIŅŠ

Būt atbildīgākiem 5

VIDE

Aizsargāt dabu 6

ENERĢIJA UN KLIMATS

Ražot atjaunojamo enerģiju 7

LAUKSAIMNIECĪBA UN PĀRTIKA

Ēst veselīgus produktus 8

KULTŪRA

Radīt emocijas 11

IT DROŠĪBA

Kopīgot, palielināt drošībā 12

EIROPA PASAULĒ

Palīdzēt nabadzīgajām valstīm 14

VĒRTĪBAS

Piederēt pie Eiropas projekta

Eiropas Savienība vispirms ir **vērtību kopums, kas ļauj mums dzīvot kopā** neatkarīgi no valodu, kultūru, reliģiju un tradīciju atšķirībām.

Aptuveni pusmiljardam cilvēku, kas dzīvo Eiropas Savienībā, nav viegli saprast kaimiņvalsts vai kādas vēl tālākas valsts iedzīvotājus.

Solidaritātes, iecietības, brīvības, vienlīdzības un cieņas vērtības ir svarīgas, lai varētu dzīvot sabiedrībā.

Būt solidāram nozīmē būt gatavam palīdzēt otram; būt iecietīgam nozīmē atzīt, ka kāds var **dzīvot un domāt citādi**.

Šīs **kopīgās cilvēciskās vērtības** ļauj mums apvienoties un izjust, ka piederam pie Eiropas Savienības kopīgā projekta.

Solidaritāte praksē

► Pabeidz teikumus:

Solidaritāte,
manuprāt, ir:

Iecietība,
manuprāt, ir:

► Sniedz piemēru par solidaritāti un iecietību savā klasē.

► Izveido savu solidaritātes devīzi.

Lai dzīvo miers!

Eiropas Savienība 2012. gadā saņēma Nobela Miera prēmiju. Tā nolēma piešķirt šīs balvas līdzekļus bērniem, kuriem nav iespējas augt miera apstākļos. Līdz šim jau tūkstošiem nelabvēlīgā situācijā esošu bērnu ir guvuši labumu no izglītības projektiem.

VIDEI NEKAITĪGS PATĒRIŅŠ **Būt** atbildīgākiem

Eiropas Savienības pilsoņi ir arī patērētāji, kas pērk dažādus produktus un pakalpojumus, lai varētu apmierināt savas vajadzības vai sagādāt sev ikdienišķus prieka brīžus.

Mūsu visu pienākums ir uzdot sev jautājumu par veidu, kā patērējam un pārvietojamies. Izdarot pareizu izvēli un savā ikdienas darbībā izturoties pret vidi ar pilsonisku atbildību, mēs piedalāmies ilgtspējīgā attīstībā.

Ar daudziem un dažādiem pasākumiem Eiropas Savienība motivē 27 ES valstis iesaistīties ilgtspējīgā politikā, kas dod labumu visiem Eiropas un pasaules iedzīvotājiem.

- Vai, tavuprāt, šis ikdienā ierastās darbības sekmē ilgtspējīgu attīstību?

ŪDENS

Lietus līst visu laiku! Tāpēc man ir vienalga, ka ūdens no krāna plūst nepārtraukti.

JĀ NĒ *mulķīgi!*

UZTURS

Es gribētu ēst svaigu pārtiku, kas ražota netālu no manas mājas, nevis ziemas vidū pirkt zemenes.

JĀ NĒ

ENERĢĒTIKA

Es pastāvīgi atstāju apgaismojumu ieslēgtu: tas rada mājā patīkamu gaisotni.

JĀ NĒ

PĀRVIETOŠANĀS

Kad vien iespējams, braucu ar divriteni, nevis ar automobili.

JĀ NĒ

Kas ir ilgtspējīga attīstība?

Ilgtspējīga attīstība ir veids, kā patērēt atbildīgāk – mēs apmierinām savas pašreizējās vajadzības, vienlaikus domājot arī par tiem, kas nāks pēc mums. Svarīgi ir atstāt tīru planētu nākotnes bērniem. Ilgtspējīga attīstība rēķinās ar vidi, saimniecību un dzīvi sabiedrībā.

VIDE

Aizsargāt dabu

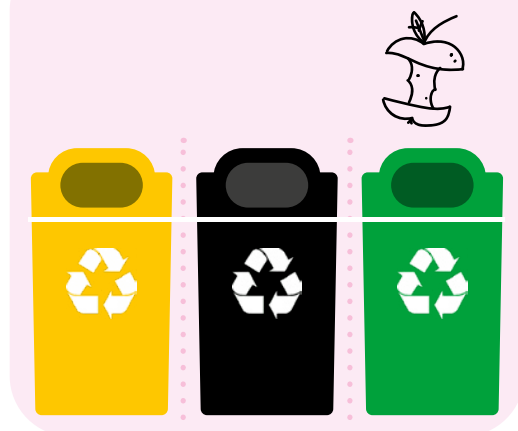
Lai dzīvošana kopā būtu patīkama, ir svarīgi rūpēties par mūsu vidi: ūdeni, gaisu, augiem un dzīvniekiem. Cilvēka darbība dažkārt apdraud līdzsvaru dabā. Tāpēc mums jāmaina daži ieradumi. Eiropas Savienība cīnās pret piesārņojumu un globālo sasilšanu.

Planētas sasilšana

Vidēji katrs Eiropas Savienības iedzīvotājs dienā izmet vairāk nekā kilogramu atkritumu. Un mūsu ir apmēram 447 miljoni!

Par laimi, pēdējos gados mēs daudzus produktus pārstrādājam. Tās ir plastmasas pudeles, kārbas, stikls, papīrs un kartons. Daudzi vienreizlietojami plastmasas izstrādājumi, piemēram, salmiņi, galda piederumi un šķīvji, Eiropas Savienībā vairs nav atļauti. Ar šo vienkāršo darbību mēs cīnāmies pret piesārņojumu.

► Ko tu iemestu katrā no šīm urnām?

Vai pazīsti šos marķējumus?

Šis garantē, ka produkts ir draudzīgs pret vidi.

Tas rāda, cik daudz enerģijas patērē elektroierīce..

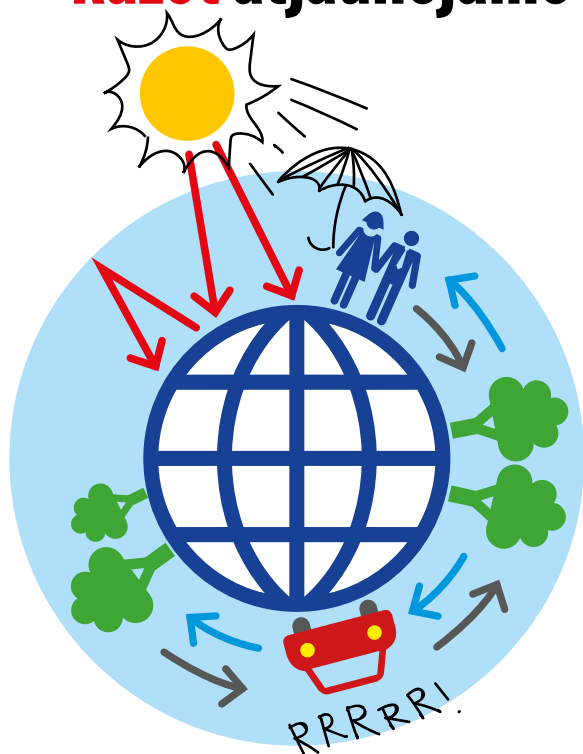
CE marķējums

Vai pazīsti CE zīmi? Tā ir obligāta daudziem produktiem. Tā norāda, ka produkts atbilst Eiropas drošības, veselības un vides aizsardzības prasībām. Tu atradīsi šo zīmi uz daudziem priekšmetiem savā mājā, arī uz rotaļlietām. Ieskaties!

ENERĢIJA UN KLIMATS

Ražot atjaunojamo enerģiju

Piesārņojums nepazīst robežas. Lai iegūtu koksni vai papīru, tiek izcirsti meži, un katru sekundi no mūsu planētas pazūd meža platība futbola laukuma lielumā. Šis piesārņojums iznīcina Zemes “zaļās plaušas” un ir par iemeslu pārmērīgai siltumnīcefekta gāzu ražošanai.

Siltumnīcefekts

Saules stari šķērso Zemes atmosfēru un silda mūsu planētu. Bet, tāpat kā siltumnīcā, kur audzē augus vai dārzeņus, daļa Saules staru Zemi neatstāj. Šo dabas parādību sauc par siltumnīcefektu.

Zaļās plaušas

Ar hlorofila palīdzību zaļie augi absorbē siltumnīcefekta gāzes un izdala skābekli. Cilvēki, tāpat kā automobiļi, dara tieši pretējo – patērē skābekli un izdala **CO₂** jeb ogļskābo gāzi. **Šī gāze visvairāk veicina siltumnīcefektu un globālo sasilšanu.** Tātad mēs rīkojamies tieši pretēji augiem. Iznīcinot šos augus, mēs iznīcinām zaļās plaušas, kas mums nodrošina skābekli dzīvošanai.

Aizsargāt dabu

Vide un klimats ietekmē visu pasauli. Eiropas Savienība nopietni strādā, lai apturētu klimata pārmaiņas. Tās mērķis ir līdz 2050. gadam padarīt Eiropu par pirmo klimatneitrālo pasaules daļu.

Lai to panāktu, Eiropas Savienības valstis cita starpā ir apņēmušās līdz 2030. gadam:

- samazināt siltumnīcefekta gāzu rašanos par 55 %,
- samazināt enerģijas patēriņu par 32,5 %,
- saražot vismaz 32 % enerģijas no atjaunojamiem energoresursiem (vēja, saules, jūras enerģijas u. c.),
- panākt, ka uz Eiropas ceļiem ir vismaz 30 miljoni automobiļu, kas nerada kaitīgās izplūdes gāzes,
- iestādīt trīs miljardus koku.

LAUKSAIMNIECĪBA UN PĀRTIKA

Ēst veselīgus produktus

Pareizs uzturs nozīmē, ka jāēd nedaudz no visa kā, līdz tiek apmierināts izsalkums – ne vairāk un ne mazāk. Tāpēc ideālā gadījumā mūsu lauksaimniekiem un audzētājiem būtu **jāražo ļoti dažādi pārtikas produkti, turklāt tādā daudzumā, lai pietiktu visiem.**

Īsumā par kopējo lauksaimniecības politiku

1957. gadā sešas dibinātājvalstis – Beļģija, Francija, Itālija, Luksemburga, Nīderlande un Vācija – nolēma, ka Eiropā nekad vairs nebūs bada. 1962. gadā tās sāka piemērot **KLP – kopējo lauksaimniecības politiku.**

Bija jāsarāžo pietiekami daudz pārtikas visiem un jānodrošina, ka lauksaimnieki var dzīvot no ienākumiem, ko gūst no savas zemes. Eiropas lauksaimnieki saņēma finansiālu atbalstu un varēja ražot tik daudz, cik vēlējās. Bet, visu ražojot lielos daudzumos, palika pāri tūkstošiem tonnu produktu, kam nevarēja atrast pircējus. Kāda izšķērdība!!

Kopš 1980. gadiem mēs audzējam gudrāk!

Kopš 1980. gadiem lauksaimnieki vairs nevar ražot vienalga ko un vienalga kā. Tagad tiek pieprasīta augstas kvalitātes pārtika. Ir izstrādāti arī **noteikumi** par labāku izturēšanos pret dzīvniekiem. Eiropa motivē lauksaimniekus paplašināt viņu darbības loku.

Piemēram:

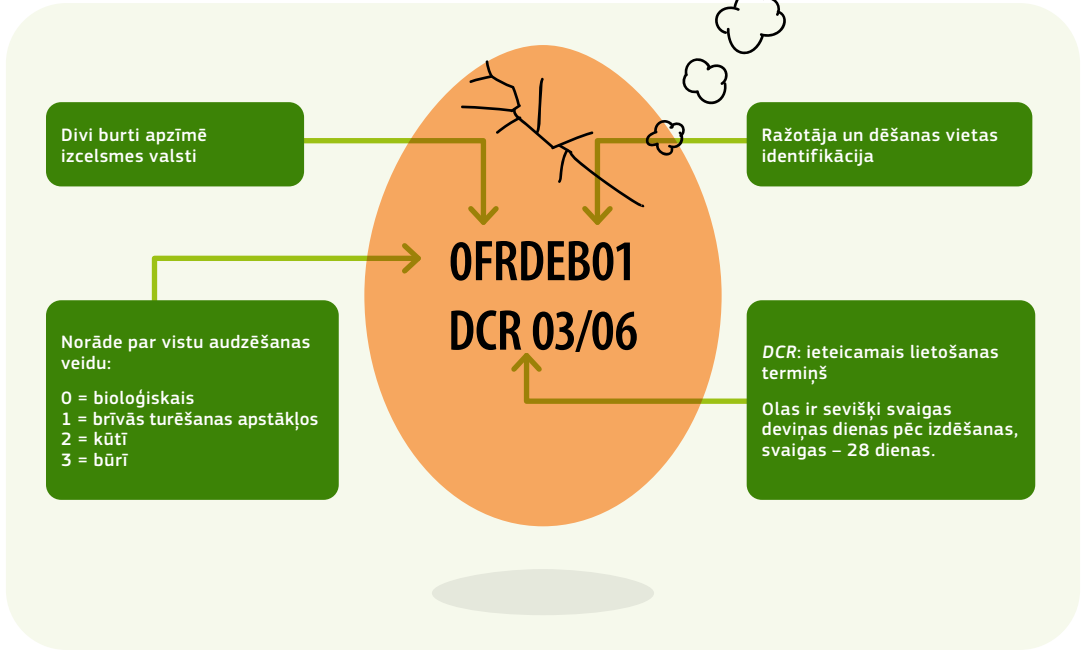
- ▶ Vai esi dzirdējis par lauku tūrismu?
- ▶ Vai esi jau apmeklējis kādu lauku saimniecību?
- ▶ Vai kādreiz esi iegādājies produktus tieši saimniecībā?

Mūsdienās pārtika ir daudzveidīga un kvalitatīva

Tagad lauksaimniekiem un pārtikas preču veikaljiem ir jāizvieto dažādi logotipi un etiķetes uz iepakojuma pārtikai, kas nonāk “no lauka līdz galdam”. Šīs etiķetes norāda, no kā produkti izgatavoti, informē mūs par datumu, līdz kuram tie patērējami, utt.

Piemēram, olām vienmēr ir kods, kas ļauj uzzināt, kurā valstī tās izdētas, un to, vai dējējvistas dzīvojušas brīvās turēšanas apstākļos vai būrī.

Uz daudziem produktiem atrodami arī Eiropas logotipi, kas **apliecina kvalitāti vai izcelsmi**.

► Mēģini atrast kādu olu savā mājas ledusskapī vai pieliekamajā.

Šis "aizsargāta cilmes vietas nosaukuma" logotips nozīmē, ka pārtikas produkts jāražo, jāpārstrādā un jāgatavo noteiktā vietā vai reģionā.

Piemēri: *Kalamata olīveļļa* (Griekija), *Mel do Alentejo* medus (Portugāle), *Herve siers* (Beļģija) un *Stupavské zelé* skābie kāposti (Slovākija).

Šis "aizsargātas ģeogrāfiskās izcelsmes norādes" logotips nozīmē, ka vismaz viens no produkta pagatavošanas posmiem (ražošana, pārstrāde vai sagatavošana) notiek konkrētā vietā vai reģionā.

Piemēri: *Kietbasa piaszczańska* cūkgaļas desa (Polija), *Asparago di Cantello* sparģeļi (Itālija).

Šis logotips garantē, ka 95 % sastāvdaļu ir ražoti bioloģiski, un norāda ražotāja vai pārdevēja nosaukumu vai uzvārdu.

STOP NEVESELĪGAI PĀRTIKAI!

Visā Eiropas Savienībā vairāk nekā pusei pieaugušo ir liekais svars. Ja nekas netiks darīts, līdz 2030. gadam Eiropā sāksies īsta epidēmija. Tas skāris arī bērnus un jauniešus: 2019. gadā katram piektajam gados jaunajam Eiropas Savienības iedzīvotājam bija liekais svars vai aptaukošanās.

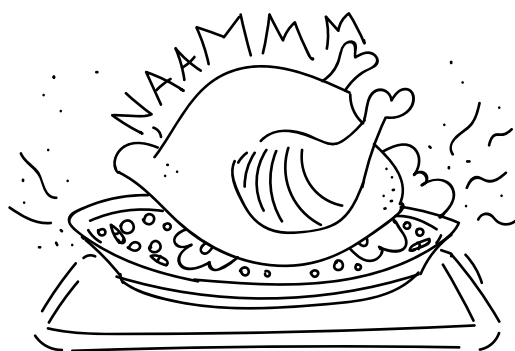
Kā cīnīties pret neveselīgu pārtiku?

Dažas skolas ir nolēmušas aizliegt hamburgerus, frī kartupeļus, picas un gāzētos dzērienus. Eiropas programma skolu apgādei ar augļiem nodrošina augļu un dārzeņu bezmaksas izplatīšanu skolēniem un mudina jauniešus piekopt veselīgus ēšanas paradumus.

Lai cilvēks būtu tiešām vesels, viņam vajadzētu apēst piecus augļus un dārzeņus katru dienu.

Tas šķiet gaužām grūti, taču ir iespējams!

- ▶ Drīz būs tava dzimšanas diena! Apraksti vai uzzīmē savu sapņu maltīti... neaizmirstot arī piecus augļus un dārzeņus, kas vajadzīgi labam uzturam.

KULTŪRA Radīt emocijas

Vai zini, kas ir “kultūra”?

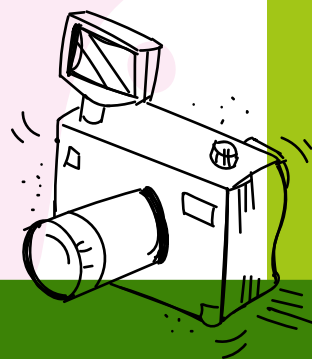
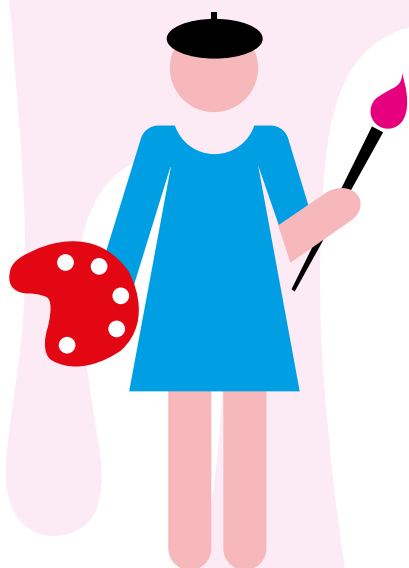
Kultūra ir mūsu dzīvesveida izpausme. Kultūra atspoguļo mūsu tradīciju, ieražu un vērtību daudzveidību. Kultūra ietver valodas, kurās runājam, mākslu un tās izpausmes vietas, mūsu ēku arhitektūru, izglītību un daudz ko citu.

Mūsu pašu un citu cilvēku kultūras iepazīšana ļauj mums labāk izprast sevi un dzīvot kopā.

Radošā Eiropa

Eiropas Savienība atbalsta daudzu kultūras un audiovizuālo nozaru attīstību visās 27 ES valstīs. Mērķis ir veicināt izpratni par talantīgiem Eiropas Savienības radošajiem darbiniekiem un izveidot daudz darbvietu visās kultūras nozarēs – kino, televīzijā, videospēļu radīšanā, muzejos, mūzikā, grāmatniecībā utt.

- Atmodini sevī mākslinieku! No tev zināmajām kultūras nozarēm uzzīmē to, kura tev patīk vislabāk.

Vai Tu zini?

Katru gadu noteiktas Eiropas pilsētas tiek izraudzītas par Eiropas kultūras galvaspilsētām. Vai tavā reģionā kādai pilsētai jau ir bijis šis nosaukums?

Kopīgot, paliekot drošībā

Pateicoties internetam, tu vari spēlēt spēles tiešsaistē, klausīties mūziku, meklēt video un informāciju, lai izpildītu mājasdarbus. Tas lieliski noder arī tērzēšanai ar draugiem vai fotoattēlu kopīgošanai.

Sociālie tīkli, piemēram, *Instagram* vai *Snapchat*, ļauj uzturēt kontaktus ar draugiem, uzzināt ģimenes jaunumus, veidot jaukus fotoattēlus un dažkārt – iegūt arī jaunus draugus. Nereti šķiet – jo vairāk mums draugu, jo lielāka mūsu “populiaritāte”

Populiaritāte vai privātā dzīve?

Jebkurā gadījumā ir svarīgi ievērot piesardzību – nekad nedod pārāk daudz personiskas informācijas saviem jaunajiem “draugiem”, nemaz nerunājot par tiem, kurus gandrīz nepazīsti. Tev jābūtu tas, ko sauc par “privātā dzīvi”. Un jābūtu arī **savu tuvinieku privātā dzīve**.

Sargies no viltus draugiem!

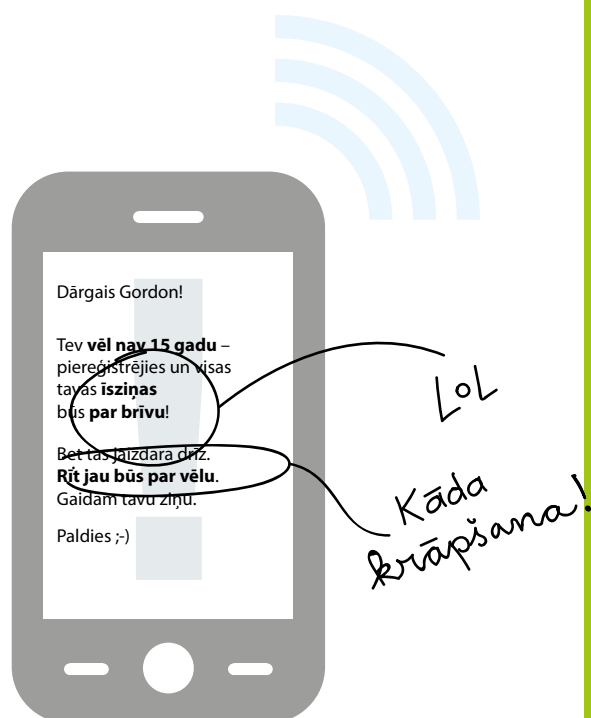
Izmantojot internetu, sociālos tīklus vai mobilo tālrunus, daži ļaunprātīgi lietotāji var mēģināt tevi apkrāpt vai ielauzties tavā privātajā dzīvē.

Eiropas Savienība ir izstrādājusi programmu "Drošāks internets", lai aizsargātu jauniešus no apdraudējumiem un problēmām, kas saistās ar internetu, un veicinātu atbildīgu rīcību.

- Kopā ar kādu pieaugušo apmeklē vietni www.betterinternetforkids.eu/sic, tur jūs atradīsiet padomus un norādes, kā sērfot droši! Klikšķini uz kartes, lai atrastu resursus savā valstī.

Un piesargies no surogātpasta!

Mēstule jeb surogātpasts ir ziņa no personas, kas izliekas, ka tevi pazīst. Parasti šie cilvēki cenšas kaut ko pārdot vai prasa naudu.

Palīdzība visnabadzīgākajiem

Kā mēs zinām, viena no Eiropas Savienības galvenajām vērtībām ir **solidaritāte**. Viens no tās piemēriem ir cīņa pret nabadzību, kas pat vēl 2019. gadā skāra katru piekto eiropieti.

Turklāt šajā pasaulē mēs neesam vieni. Vai zini, ka vairāk nekā 700 miljoni cilvēku izdzīvo tikai ar aptuveni pusotru eiro dienā? No šādas nabadzības cieš daudzas Āfrikas, Āzijas un Latīņamerikas valstis. Pārāk daudziem mūsu planētas iedzīvotājiem nav pieejams tīrs ūdens, veselības aprūpe vai izglītība. **Mūsu pienākums ir rīkoties!**

Kopumā Eiropas Savienība un tās dalībnieces nodrošina vairāk nekā pusi no visā pasaulē sniegtā atbalsta.

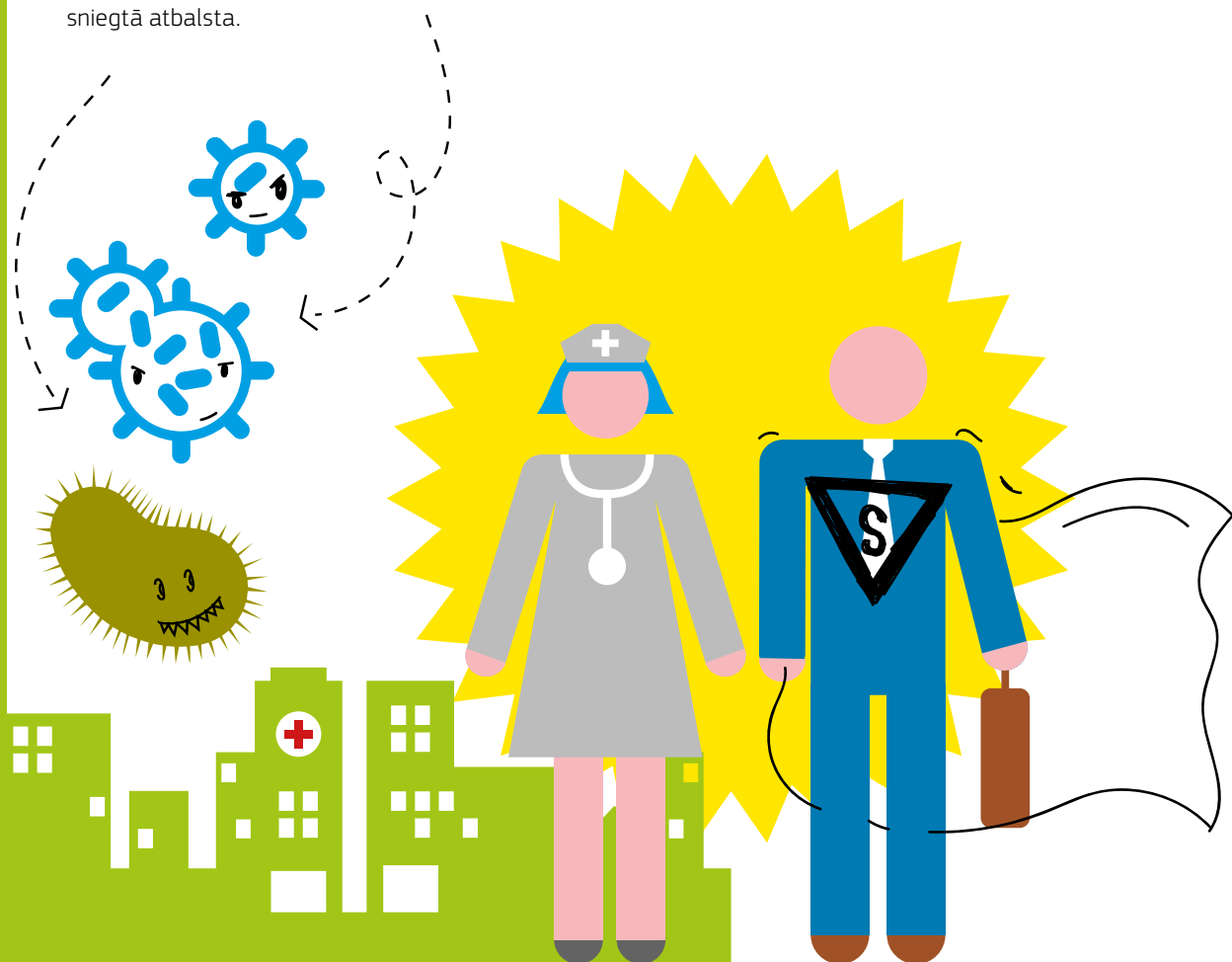
Humānā palīdzība

Katru gadu dabas katastrofas, konflikti un kari ietekmē miljoniem cilvēku visā pasaulē.

Eiropas Savienības sniegtā humānā palīdzība ļauj **glābt cilvēku dzīvības** un nodrošināt pārtiku, pajumti, zāles un tīru ūdeni tiem, kam tas nepieciešams. Tā sniedz atbalstu ģimenēm, kurām kara dēļ jāizbrauc no valsts, vai palīdz atjaunot sagraudātās ēkas.

Kāpēc tas ir svarīgi?

Dzīvojot kopā nozīmē dalīties laimes mirkļos, kā arī just līdzti mūsu tuvākiem vai tālākiem kaimiņiem mazās un lielās nelaimēs. Solidaritāte ir daļa no **mūsu Eiropas vērtībām!**

► Un ko tu spēj izdarīt, lai varētu

kopā dzīvot labāk?

Ko tu varētu darīt ikdienā, lai uzlabotu dzīvi savā ģimenē, skolā vai ielā?

A large grid of small grey dots arranged in 15 rows and 15 columns, intended for writing answers to the question above.

Lai labāk izprastu, kā Eiropa sevi organizē un dzīvo ikdienā, izlasi šīs divas brošūras:

Manuskripts atjaunināts 2023. gada martā

Eiropas Komisija
Komunikācijas ģenerāldirektorāts
Redakcionālais dienests un mērķtiecīgi informatīvie pasākumi
1049 Brisele
BEĻĢIJA

Luksemburga: Eiropas Savienības Publikāciju birojs, 2023
op.europa.eu/en/publications

Vai tev šī publikācija šķita noderīga? Pastāsti mums:
comm-publi-feedback@ec.europa.eu

© Eiropas Savienība, 2023

Eiropas Komisijas dokumentu atkalizmantošanas politiku īsteno, pamatojoties uz Komisijas Lēmumu 2011/833/ES (2011. gada 12. decembris) par Komisijas dokumentu atkalizmantošanu (OV L 330, 14.12.2011., 39. lpp.). Ja vien nav norādīts citādi, šo dokumentu atkalizmantojot atļauts ar *Creative Commons Attribution 4.0 International* (CC-BY 4.0) licenci (creativecommons.org/licenses/by/4.0/). Tas nozīmē, ka ir atļauta atkalizmantošana ar pienācīgu atsaukšanos uz dokumentu un norādēm uz grozījumiem.

Tādu elementu izmantošanai vai reproducēšanai, kuri nepieder Eiropas Savienībai, var būt jāsaņem atļauja tieši no attiecīgajiem tiesību turētājiem.

Visi attēli: © Eiropas Savienība, ja vien nav norādīts citādi.

EIROPA Organizēt kopā!

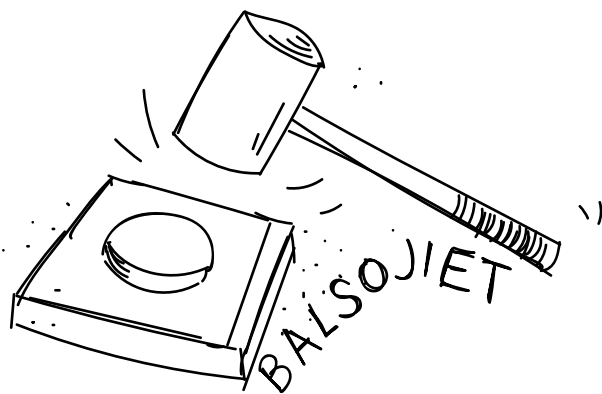

LV

HAMBUR-
GERU,
LÜDZU!

SATURA RĀDĪTĀJS

ES IESTĀDES

Izlemt kopā 4

TIESĪBAS UN PILSONĪBA

Respektēt mūsu atšķirības 6

EIROPAS SAVIENĪBAS JAUNATNE

Ieklausīties mūsu jauniešos 7

VIENOTAIS TIRGUS

Ciešāk sadarboties ar kaimiņiem 8

VIENOTĀ VALŪTA UN EIROZONA

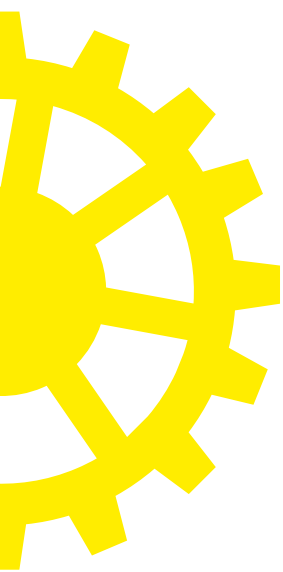
Tirgoties vieglāk 9

ES BUDŽETS

Ieguldīt mūsu nākotnē 11

ZINĀŠANU NOVĒRTĒJUMS

Viktorīna! 14

ES IESTĀDES

Izlemt kopā

Eiropas Savienība nav valsts kā, piemēram, Bulgārija, Itālija vai Spānija. Eiropas Savienība ir brīvprātīga to Eiropas valstu apvienība, kas nolēmušas **īstenot kopīgus projektus**.

Tai ir spēcīgas iestādes, kurām Eiropas valstis nodevušas daļu no to kompetencē esošajām jomām. Katrai iestādei ir savi uzdevumi, un katrai ir savs priekšsēdētājs.

Kā darbojas Eiropas Savienība?

Eiropadome **1**: Eiropas valstu vadītāju sanāksme

Eiropadome apvieno valstu un valdību vadītājus no Eiropas Savienības dalībvalstīm. Parasti šīs sanāksmes notiek četras reizes gadā. Tās dēvē par "**Eiropas samitiem**", tajās apspriež visu, kas notiek Eiropā, un nosaka galvenās Eiropas Savienības politiskās ievirzes.

Eiropadomes mītne ir Briselē, Beļģijā.

Eiropas Komisija **2**

Tā ir Eiropas Savienības valdība. Komisija ierosina jaunus tiesību aktus un raugās, lai tie tiktu ievēroti.

Komisiju veido 27 **Komisijas locekļi** (pa vienam no katras valsts), un katrs no viņiem atbild par vienu vai vairākām jomām (piemēram, vidi, transportu vai izglītību).

Eiropas Komisijas mītne ir Briselē.

Eiropas Parlaments **3**

Eiropas Parlaments pārstāv Eiropas Savienības iedzīvotāju intereses. To veido deputāti, kurus ievēlē vispārējās Eiropas Parlamenta vēlēšanās.

Eiropas Parlaments kopā ar Eiropas Savienības Padomi pieņem ES tiesību aktus un budžetu.

Eiropas Parlamenta mītne atrodas Strasbūrā (Francijā), Briselē un Luksemburgā.

Eiropas Savienības Padome jeb Ministru padome **1**

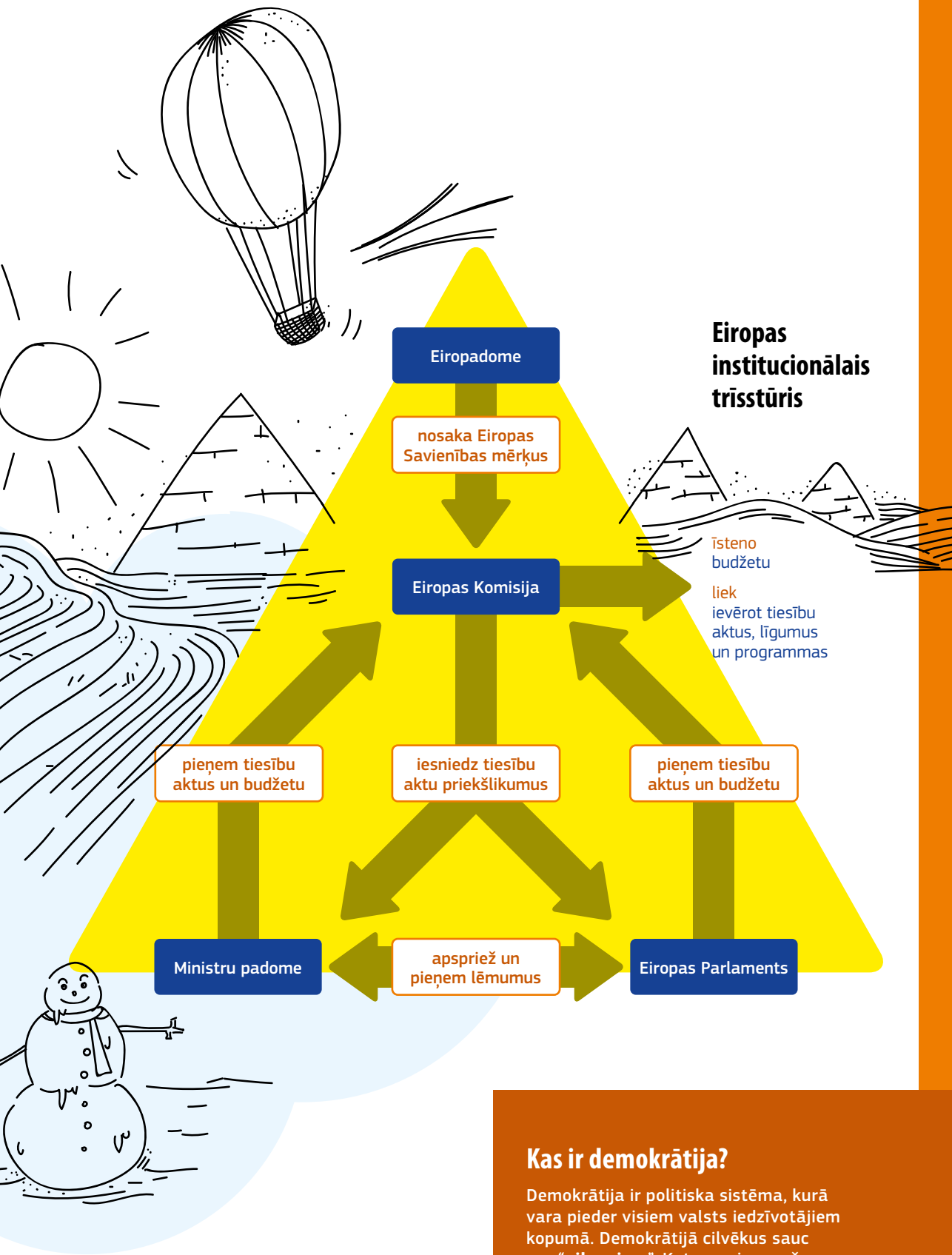
Eiropas Savienības Padomi veido ES dalībvalstu ministri – pa vienam ministram no katras valsts. Taču tas ne vienmēr ir viens un tas pats cilvēks – attiecīgo ministru izraugās pēc Padomē izskatāmā jautājuma.

Piemēram, ja tā ir Lauksaimniecības padome, piedalās lauksaimniecības ministrs.

Eiropas Savienības Padome kopā ar Eiropas Parlamentu pieņem ES tiesību aktus un budžetu.

Eiropas Savienības Padomes mītne atrodas Briselē.

Kas ir demokrātija?

Demokrātija ir politiska sistēma, kurā vara pieder visiem valsts iedzīvotājiem kopumā. Demokrātijā cilvēkus sauc par "**pilsoņiem**". Katram pieaugušam pilsonim ir tiesības balsot vēlēšanās.

TIESĪBAS UN PILSONĪBA

Respektēt mūsu atšķirības

Eiropas Savienībā katram pieaugušam pilsonim ir tiesības balsot par politiķiem, kas kandidē vēlēšanās. **Pilsoņu balsstiesības ir būtiska jebkuras demokrātijas daļa.**

Tiesības balsot... un tikt aizstāvētam.

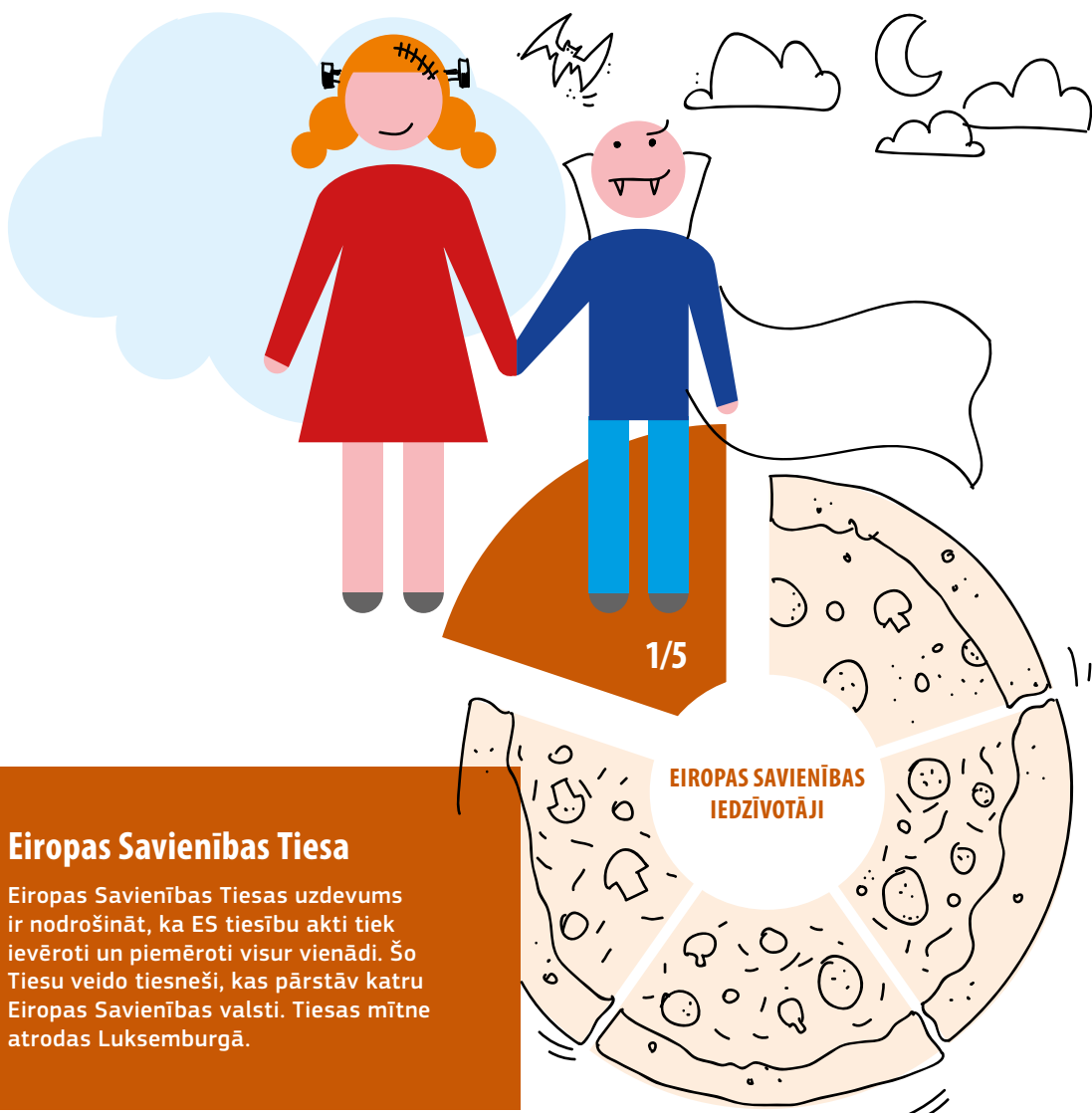
Visiem Eiropas Savienības pilsoņiem ir tiesības un brīvības. Šīs tiesības un brīvības ir apkopotas vienā dokumentā, ko dēvē par Eiropas Savienības Pamattiesību hartu. Tā ir jāievēro visiem.

Bērnu īpašās tiesības

Bērni ir pilntiesīgi Eiropas Savienības pilsoņi. Viņi veido gandrīz **piektdaļu Eiropas Savienības iedzīvotāju.**

Pamattiesību harta ir būtiska, jo tā atzīst vairākas īpašas bērnu tiesības: tiesības iet skolā, tiesības izteikties, tiesības uz aizsardzību un veselības aprūpi.

Par savām tiesībām varat uzzināt šeit: [Eiropas Savienības Bērnu tiesību plāns \(europa.eu\)](http://Europa.Savienibas.Bērnu.tiesību.plāns.europa.eu).

Eiropas Savienības Tiesa

Eiropas Savienības Tiesas uzdevums ir nodrošināt, ka ES tiesību akti tiek ievēroti un piemēroti visur vienādi. Šo Tiesu veido tiesneši, kas pārstāv katru Eiropas Savienības valsti. Tiesas mītne atrodas Luksemburgā.

EIROPAS SAVIENĪBAS JAUNATNE

leklusīties mūsu jauniešos

Tā kā Eiropas jaunieši ir pilntiesīgi pilsoņi, viņiem ir tiesības izteikties. Un viņi to arī dara! Daudzās ES valstīs jaunieši var paust savas idejas, piemēram, valsts jaunatnes parlamentā. Arī ES iestādes lūdz jauniešu un jaunatnes organizāciju viedokli par jauniešiem svarīgiem tematiem, izmantojot [ES jaunatnes dialogu](#).

► Vai Tev arī ir, ko teikt?

Izveidojiet miniparlamentu savā klasē un pārrunāriet tematus, kas jūs tieši ietekmē! Minēsim dažus piemērus.

- Kā ikdienā labāk sadzīvot savā starpā?
- Kā labāk īstenot un aizsargāt bērnu tiesības?

Ciešāk sadarboties ar kaimiņiem

Eiropas Savienība ir plaša gandrīz 4 miljonus km² liela teritorija, kur sadzīvo dažādas kultūras. Lai atvieglotu eiropiešu dzīvi, lielākā daļa ES valstu ir atcēlušas pasu robežkontroli. Tādējādi ikvienai personai, kas dzīvo kādā no ES valstīm, ir tiesības brīvi pārvietoties, dzīvot un strādāt citā ES valstī.

Arī jauniešiem!

Jaunieši var arī apceļot Eiropu, izmantojot programmu, ko sauc par *Erasmus+*. Šī programma ļauj studentiem un jauniešiem doties uz citu valsti un tur studēt, veikt brīvprātīgo darbu vai mācīties. Ceļošana ļauj iemācīties vairāk valodu. Viena no mūsu Eiropas Savienības bagātībām ir arī **daudzās valodas**, kurās tajā runā. Jo vairāk valodās mēs runājam, jo labāk varam **saprast cits citu un efektīvāk organizēt savu dzīvi**.

- Starp citu, vai zini, cik oficiālo valodu ir Eiropas Savienībā?

Vai Tu zini?

Šengenas zona ir **personu brīvas pārvietošanās telpa**, kurā ietilpst valstis, kas parakstījušas Šengenas nolīgumu (Šengena ir pilsēta Luksemburgā). Šengenas zonā ir 27 valstis: 23 ES valstis un četras ārpussavienības valstis. Šengenas zonā ikviens Eiropas Savienības (vai citu valstu) iedzīvotājs var šķērsot citu Šengenas zonas valstu robežas, neuzrādot pasi.

- Vai vari nosaukt kādas no Eiropas Savienības oficiālajām valodām? ⁽¹⁾

— 12?
— 24?
— 60?

⁽¹⁾ Atbildes skati tabulā 15. lappusē.

VIENOTĀ VALŪTA UN EIROZONA

Tirgoties vieglāk

Vienota valūta

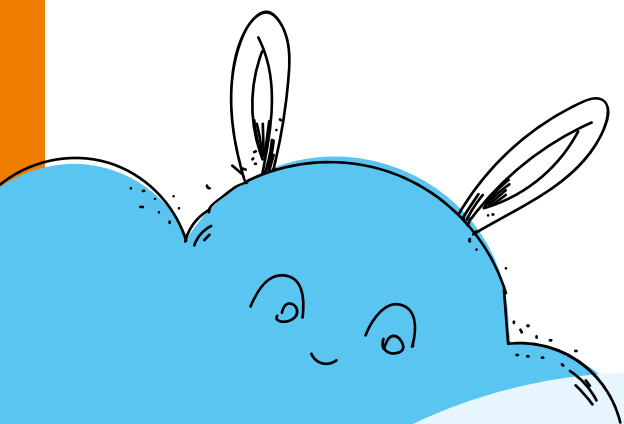
Saskaņā ar 1992. gada Māstrihtas līgumu no 2002. gada 1. janvāra vairākām Eiropas Savienības valstīm ir kopīga valūta – eiro. Patlaban eiro izmanto 20 valstis: Austrija, Beļģija, Francija, Grieķija, Horvātija, Igaunija, Itālija, Īrija, Kipra, Latvija, Lietuva, Luksemburga, Malta, Nīderlande, Portugāle, Slovākija, Slovēnija, Somija, Spānija un Vācija.

Kopā tās veido eirozonu. Pārējās valstis – proti, Bulgārija, Čehija, Dānija, Polija, Rumānija, Ungārija un Zviedrija – joprojām izmanto katra savu valūtu.

Vai Tu zini?

Eiro simbols € ir cēlies no grieķu burtu epsilon un atgādina pirmo burtu vārdā "Eiropa". Savukārt abas mazās šķērssvītriņas ir kā norāde uz divām citām plaši izplatītām valūtām – dolāru un jenu.

► Kurām valstīm pieder šīs dažādās monētas?

1		☐ GRIEĶIJA	5	
2		☐ IGAUNIJA	6	
3		☐ ITĀLIJA	7	
4		☐ MALTA	8	
		☐ SLOVĒNIJA		
		☐ SOMIJA		
		☐ SPĀNIJA		
		☐ VĀCIJA		

► Atbildes

1 Somija – 2 Malta – 3 Itālija – 4 Slovēnija – 5 Igaunija – 6 Vācija – 7 Grieķija – 8 Spānija

Eiropas Centrālā banka

Eiropas Centrālā banka (ECB) nodrošina netraucētu eiro darbību un izdod atļaujas eirozonas valstīm izgatavot eiro banknotes. ECB mītne atrodas Frankfurtē (Vācijā).

► Vai pazīsti šo slaveno komponistu? Vai zini viņa vārdu un no kuras zemes viņš ir?

► Atbilde

Wolfgang Amadeus Mozart, Āustrija.

ES BUDŽETS **leguldīt** mūsu nākotnē

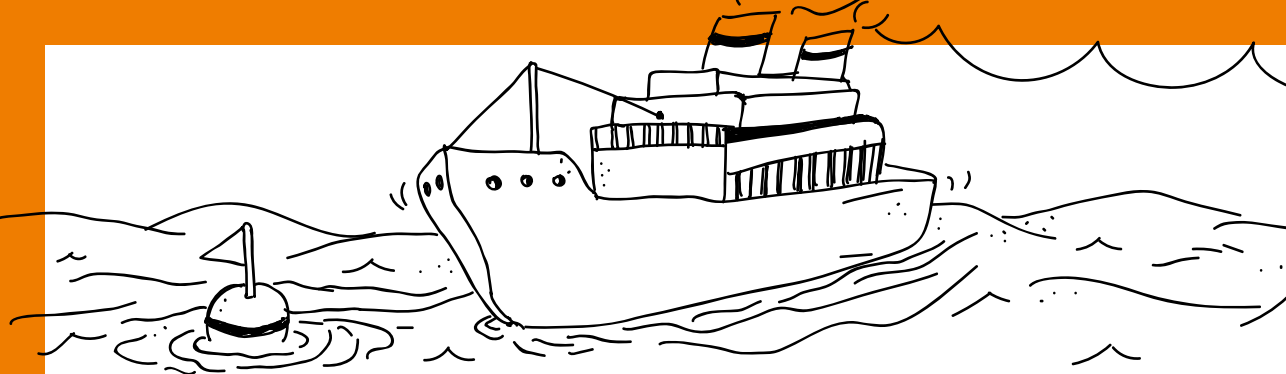
Eiropas Savienība iegulda daudzās jomās: izglītībā, vides aizsardzībā, jauno tehnoloģiju izpētē, lauksaimniecībā utt. Taču, lai ieguldītu, ir vajadzīga nauda. Un ir pareizi jāorganizē arī šīs naudas sadale – to dēvējam par "**budžetu**".

Kā rodas Eiropas Savienības nauda?

Lielāko daļu Eiropas Savienības budžeta veido ES valstu iemaksas.

Šo budžetu izmanto, lai **finansētu daudzus projektus visā Eiropā** (ceļu un tiltu būvi, skolas un universitātes, zinātniskās pētniecības centrus, muzejus, slimnīcas, rūpnīcas), kā arī veicinātu jauniešu apmaiņu un nodarbinātību Eiropā un aizsargātu vidi.

Eiropas Savienības atbalstītie projekti

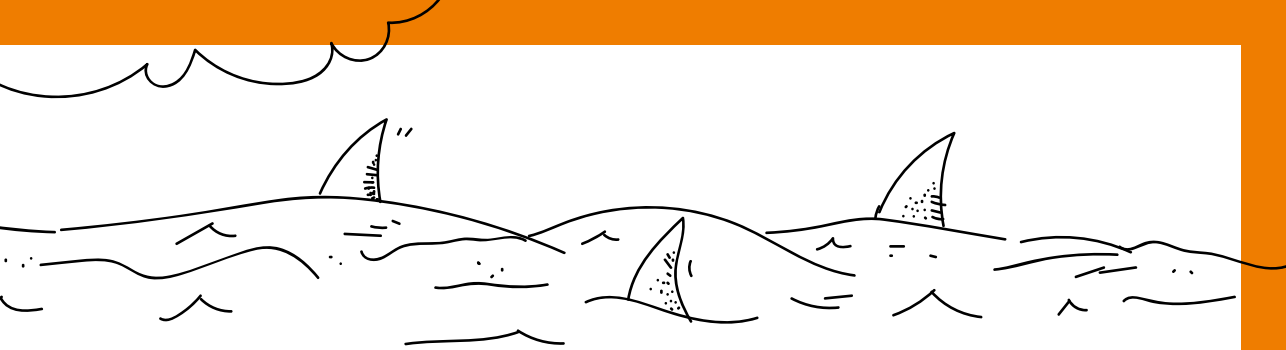
Gadu gaitā Eiropas Savienības ieguldījumi ir atbalstījuši simtiem tūkstošu projektu. Minēsim dažus piemērus – citus vari atrast šeit:

<https://kohesio.ec.europa.eu/lv/>

Energoefektivitātes uzlabošana skolās

Daudzas Eiropas skolas patērē daudz enerģijas. Projekts *Energy@School* ir palīdzējis ietaupīt enerģiju vairāk nekā 40 pamatskolām un vidusskolām septiņās Eiropas Savienības valstīs – Austrijā, Horvātijā, Itālijā, Polijā, Slovēnijā, Ungārijā un Vācijā. Ar projekta palīdzību skolēni un skolotāji mācās kļūt par “enerģijas sargiem”, lai ar laiku iesaistītos “energoviedu” skolu tapšanā.

Vēža apkarošana bērniem

Austrijas biotehnoloģiju uzņēmums *Apeiron Biologics* izstrādā zāles vēža ārstēšanai, specializējoties retās vēža formās, kas skar galvenokārt bērnus. Eiropas Savienības aizdevums palīdz šim uzņēmumam paplašināt pētījumus un izstrādāt jaunus veidus, kā pret šo slimību cīnīties.

Viedie rotaļlaukumi bērniem

Bērni arvien vairāk laika pavada, spēlējot elektroniskās ierīces mājās, nevis izklaidējoties rotaļlaukumos. Fizisko aktivitāšu trūkuma un nepareiza uztura dēļ arvien vairāk cilvēku cieš no aptaukošanās. Pateicoties Eiropas Savienības fondiem, Bulgārijas uzņēmums *Playground Energy* ir izveidojis rotaļlaukumus, kas kinētisko enerģiju pārvērš skaņā un gaismā, lai mudinātu bērnus vairāk skraidīt un dzīvot veselīgāk.

- Un kā ir tavā valstī? Vai zini kādas Eiropas Savienības atbalstītas darbības savā valstī, reģionā vai pilsētā?

ZINĀŠANU NOVĒRTĒJUMS

Viktorīna!

Eiropas Savienībā ir 24 oficiālās valodas. Lai gan plaši tiek lietota angļu valoda, Eiropas Savienība vēlas saglabāt katras valodas bagātību un mudina ikvienu Eiropas Savienības iedzīvotāju apgūt vairākas valodas, lai eiropieši varētu labāk saprast cits citu. Ja vēlamies kopīgi darboties, mums labi jāsaprotas!

Hello

I don't understand - Un helado

Danke - ¡Hola! - Bitte - Entschuldigung

Tschüss - Thank you - Ein Eis

No entiendo - Sorry - Por favor - Hallo

Goodbye - Tengo hambre - Das verstehe ich nicht

Perdón - Please - Ich habe Hunger

How are you? - ¡Hasta pronto! - See you

Adiós - An ice cream - Bis bald

Gracias - Wie geht's? - I am hungry

¿Cómo estás?

- Lūk, kā var pateikt “labrīt” un “paldies” visās Eiropas Savienības oficiālajās valodās. Vai vari savienot katru vārdu ar pareizo valodu?

Sasveicināšanās	Valoda	Pateikšanās
Dobro utro - добро утро	Angļu	Obrigado
Bună dimineța	Bulgāru	Efkaristo - ευχαριστώ
L-Għodwa t-Tajba	Čehu	Blagodarya - Благодаря
Labrīt	Dāņu	Gracias
Guten Tag	Franču	Merci
God morgon	Grieķu	Hvala
Dia dhuit	Holandiešu	Tack
Bom dia	Horvātu	Hvala
Goedemorgen	Igauņu	Grazie
Dobré ráno	Īru	Ačiū
Labas rytas	Itāļu	Bedankt
God morgen	Latviešu	Dziękuję
Tere hommikust	Lietuviešu	Paldies
Buenos días	Maltiešu	Danke
Bonjour	Poļu	Tak
Buongiorno	Portugāļu	Thank you
Dzień dobry	Rumāņu	Děkuji
Good morning	Slovāku	Ďakujem
Hvää huomenta	Slovēņu	Go raibh maith agat
Dobro jutro	Somu	Grazzi
Kalimera - Καλημέρα	Spāņu	Aitäh
Jó reggelt	Ungāru	Köszönöm
Dobré ráno	Vācu	Kiitos
Dobro jutro	Zviedru	Mulțumesc

► Atbildes:

Angļu: Good morning, Thank you; **Bulgāru:** Добро утро, Благодаря; **Čehu:** Dobře ráno, Děkuji; **Dāņu:** God morgen, Tak; **Francū:** Bonjour, Merci; **Grieķu:** Καλημέρα, Ευχαριστώ; **Holandiešu:** Goedemorgen, Bedankt; **Horvātu:** Dobro jutro, Hvala; **Igauņu:** Tere hommikust, Aitäh; **Īru:** Dia dhuit, Go raibh maith agat; **Itāļu:** Buongiorno, Grazie; **Latviešu:** Labrīt, Paldies; **Lietuviešu:** Labas rytas, Ačiū; **Maltiešu:** L-għodwa t-tajba, Grazzi; **Poļu:** Dzień dobry, Dziękuję; **Portugāļu:** Bom dia, Obrigado; **Rumāņu:** Bună dimineța, Mulțumesc; **Slovāku:** Dobré ráno, Ďakujem; **Slovēņu:** Dobre jutro, Hvala; **Somu:** Hvää huomenta, Kiitos; **Spāņu:** Buenos días, Gracias; **Ungāru:** Jó reggelt, Köszönöm; **Vācu:** Guten Tag, Danke; **Zviedru:** God morgen, Tack.

Ja vēlies uzzināt ko vairāk par Eiropas veidošanos un ikdienas dzīvi ES, ieskaties šajās divās brošūrās:

Manuskripts atjaunināts 2023. gada martā

Eiropas Komisija
Komunikācijas ģenerāldirektorāts
Redakcionālais dienests un mērķtiecīgi informatīvie pasākumi
1049 Brisele
BEĻĢIJA

Luksemburga: Eiropas Savienības Publikāciju birojs, 2023
op.europa.eu/en/publications

Vai tev šī publikācija šķita noderīga? Pastāsti mums:
comm-publi-feedback@ec.europa.eu

© Eiropas Savienība, 2023

Eiropas Komisijas dokumentu atkalizmantošanas politiku īsteno, pamatojoties uz Komisijas Lēmumu 2011/833/ES (2011. gada 12. decembris) par Komisijas dokumentu atkalizmantošanu (OV L 330, 14.12.2011., 39. lpp.). Ja vien nav norādīts citādi, šo dokumentu atkalizmantojot atļauts ar *Creative Commons Attribution 4.0 International* (CC-BY 4.0) licenci (creativecommons.org/licenses/by/4.0/). Tas nozīmē, ka ir atļauta atkalizmantošana ar pienācīgu atsaukšanos uz dokumentu un norādēm uz grozījumiem.

Tādu elementu izmantošanai vai reproducēšanai, kuri nepieder Eiropas Savienībai, var būt jāsaņem atļauja tieši no attiecīgajiem tiesību turētājiem.

Visi attēli © Eiropas Savienība, ja vien nav norādīts citādi.

KĀ SAZINĀTIES AR ES

Klātene

Visā Eiropas Savienībā ir simtiem *Europe Direct* centru. Sev tuvākā centra adrese ir: **Triessaiete** (european-union.europa.eu)

Pa tālruni vai rakstveidā

Europe Direct ir dienests, kas atbild uz jūsu jautājumiem par Eiropas Savienību. Ar šo dienestu varat sazināties šādi:

– pa bezmaksas tālruni: 00 800 6 7 8 9 10 11 (daži operatori par šiem zvaniem var iekasēt maksu).

– pa šādu parasto tālruni numuru: +32 22999696.

– izmantotot saziņas veidlapu: european-union.europa.eu/contact-eu/write-us.lv

KĀ ATRAST INFORMĀCIJU PAR ES

Triessaiete

Informācija par Eiropas Savienību visās oficiālajās ES valodās ir pieejama portālā *Europa* (european-union.europa.eu)

ES publikācijas

ES publikācijas varat apskatīt vai pasūtīt vietnē op.europa.eu/iv/publications.

Vairākas bezmaksas publikāciju ekscentrālās varat saņemt, sazinoties ar *Europa Direct* vai tuvāko dokumentācijas centru (european-union.europa.eu/contact-eu/mect-us.lv)

ES tiesību akti un ar tiem saistītie dokumenti

Ar visā ES juridisko informāciju, arī kopš 1951. gada pieņemtajiem ES tiesību aktiem visās oficiālajās valodās, varat iepazīties vietnē EUR-Lex (eur-lex.europa.eu).

ES atvērte dati

Portāla data.europa.eu ir pieejama atvērta datu kopām no ES iestādēm, strukturām un aģentūrām. Datu var ērti maksas lejupielādēt un izmantot tīklāb komerciāliem, kā nekomerčiāliem mērķiem. Portāla ir arī bagātīga piekļuve datu kopām, kas raksturo Eiropas valstis.

Manuskripts atjaunināts 2023. gada martā

Eiropas Komisija

Komunikācijas ģenerāldirektors
Reģionālās direkcijas informācija pasākumiem
1049 Brisele

Eiropa

Vairāki st. publikācija šķita nodrošināt pasākumu
european-union.europa.eu

© Eiropas Savienība, 2023

Tādā veidā izmantošana vai reproducēšana, kur nepieder Eiropas Savienība, var būt jāsaņem atļauja ties no attiecīgajiem tiesību turētājiem.

2011./R33/ES (2011. gada 12. decembris) par Komisijas dokumentu atkārtotās izmantošanu (OV L 330, 2011. gada 12. decembris) dokumentu atkārtotās izmantošanas nolūkumam (OV L 330, 2011. gada 12. decembris) 39. pp. Ja vien nav norādīts citādi ar Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) licenci (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

Šīs nozīmē, ka ir atļauta atkārtotā izmantošana ar pienācīgu atsaukšanos uz dokumentu un nodrošināt uz to pieejamību.

Visi attēli © Eiropas Savienība, ja vien nav norādīts citādi.

LV

EIROPA Labāk – kopā!

Eiropas Komisija

LV

Kas ir Eiropa?

Kāpēc?

Kopš kura laika?

AIZIETI!

SVEIKSI!

MAN PATĪK EIROPU

KOPSAVIĻKUMS

MUMSI!

EIROPA Veidot kopā!

Eiropas Savienība pastāv tikai dažus desmitus gadu. Tomēr tās veidošanas stāsts ilgst jau vairākus gadsimtus.

Šodien mēs esam vienoti daudzveidībā. Taču šis kopīgais projekts kļuva iespējams, tikai pateicoties mūsu priekšgājēju, kuri tam stingri ticēja, gribai. Eiropas Savienība ir vairāk nekā tikai sapnis – tā ir vēlēšanās veidot brālības telpu, lai Eiropa nekad vairs nepazītu badu un karus.

Lai veidotu nākotni, mums jāatceras savas saknes, un mūsu vecumam šeit nav nozīmes. Mums visiem ir jāpieliek roka, lai veidotu mūsdienu Eiropu.

SATIECIET AR NĀKOTNI!!!

1945 Otrā pasaules kara beigas

1951 Eiropas Ogļu un tērauda Kopiena

1957 Romas līgums – Eiropas Ekonomikas kopiena

1989 Berlīnes mūra krišana

1992 Māstrihtas līgums – Eiropas Savienība

2002 Vienota valūta

2007 Lisabonas līgums

EIROPA Organizēt kopā!

Eiropas Savienībā ir aptuveni 447 miljoni iedzīvotāju, un to veido 27 valstis, kurās runā vienā vai vairākās no 24 Eiropas Savienības oficiālajām valodām.

Lai visi šie laudis varētu dzīvot līdzās un turpināt kopīgā projekta veidošanu, valstis ir vienotās par kopdarbību, slēdzot līgumus un veidojot iestādes.

Tas ļauj valstīm pieņemt kopīgus lēmumus, piemēram, par brīvu pārvietošanos, kopīgu tirgu, vienādām tiesībām visiem un vienotu valūtu.

Eiropas Savienības tiesību akti un līgumi aizsargā un vada tās iedzīvotājus. Sadarbojoties arvien ciešāk, mēs izveidosim kopēju telpu, kurā labklājība iet roku rokā ar tiesiskumu un brīvību.

Hello

I don't understand - Un helado

Danke - ¡Hola! - Bitte - Entschuldigung

Tschüss - Thank you - Ein Eis

No entiendo - Sorry - Por favor - Hallo

Goodbye - Tengo hambre

Das verstehe ich nicht - Gracias

Perdón - Please - Ich habe Hunger

How are you? - ¡Hasta pronto! - See you

Adiós - An ice cream - Bis bald

Wie geht's? - I am hungry

¿Cómo estás?

EIROPA Vai vēlies uzzināt?

UZZINI VAIRĀK PAR EIROPU

Europa
Informācija par Eiropas Savienību 24 Eiropas Savienības oficiālajās valodās:
european.eu

Mācību stūrtis
Mācību materiāli un spēles par Eiropas Savienību bērniem vecumā no 5 līdz 18 gadiem, viņu skolotājiem un vecākiem: european-learning-cometrolme.lv

Eiropas Jaunatnes portāls
Informācija jaunatnes par izglītību, darbu, atsevišķās valstīs: european-union/youth/eu

Tava Eiropa
Pārbauda un konsultējās ES valstis piedāvājumiem un visu ģimeņu:
european-union/your-europe

ES publikācijas
Tiesasrites grāmatca, kurā ir pieejams daudz dažādu grāmatu, bukletu un PDF formāta dokumentu 24 oficiālajās ES valodās:
op.europa.eu/iv/publications

Vai tev st. publikācija šķita nodrošināt?
Pastāsti mums:
european-union/contact-eu

Lai labi dzīvotu kopā, svarīgi būt vienotiem

Bērni, pasaudži un pieaugušie – mēs katrs savā veidā radām rītdienas Eiropu.

Veidot, organizēt un dzīvot kopā arvien labāk: tas ir izaicinājums, ar ko mums visiem ir jāsaskaras, veidojot mierīgu un labklājīgu Eiropu.

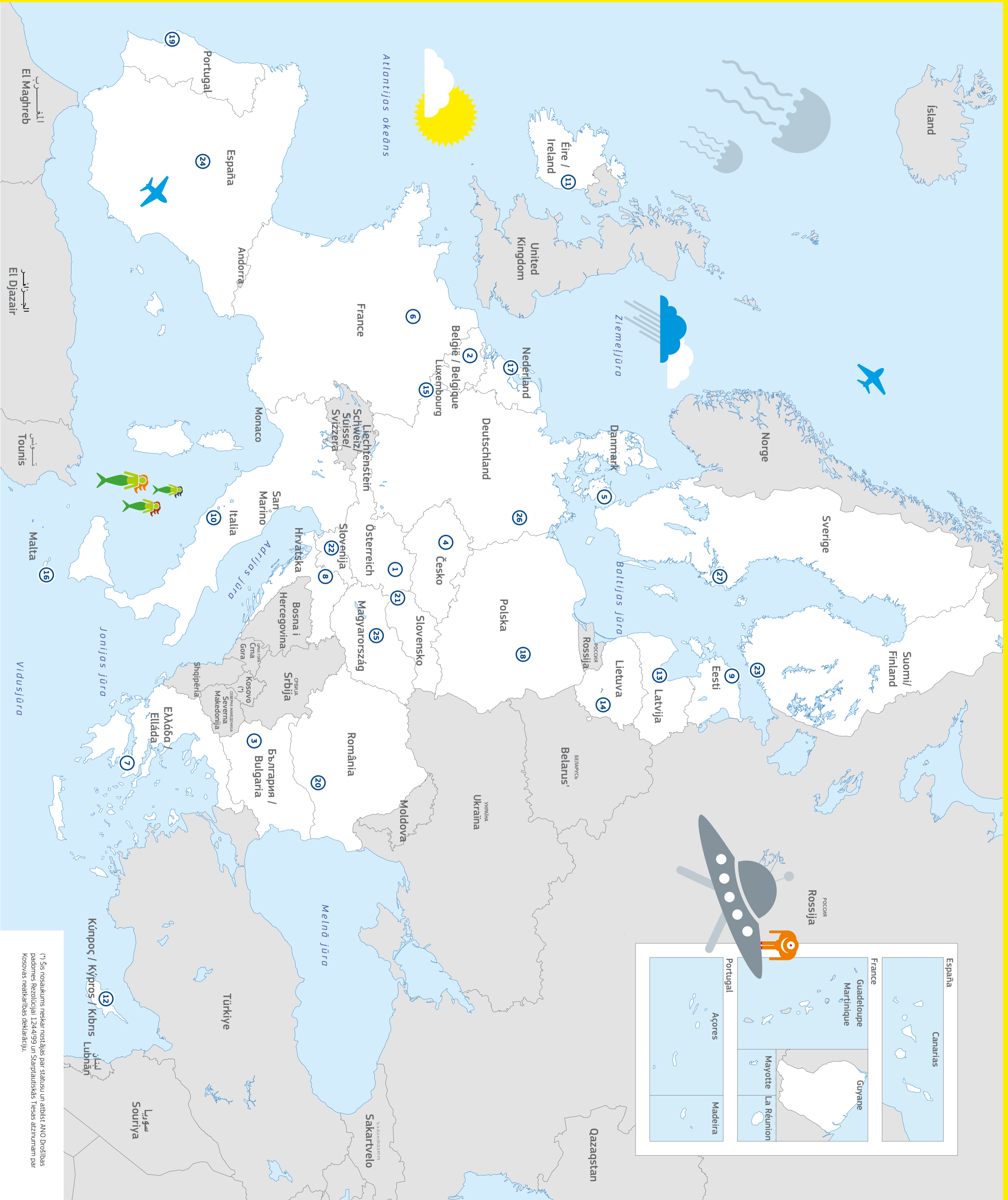
Respektēt mūsu atšķirības
Ieklausīties mūsu jauniesos
Ieguldīt mūsu nākotnē
Apzināties mūsu daudzveidību
Atcerēties mūsu saknes
Raudzīties tālāk
Aizsargāt dabu
Ēst veselīgus produktus
Radīt emocijas
Ūt.

EIROPA Dzīvot kopā!

Viena no mūsu plašās kopīgās teritorijas priekšrocībām ir katras tālā iedzīvotājus kultūras daudzveidība. Atbilsta, ko esam uzņēmies un kas izpaužas mūsu rīcībā, palīdz mums mazi un lieli iekļauts dzīvē, kas padara Eiropu brīdīgu un neatkārtojamu.

Veselīgu uzturu, vides aizsardzību, informācijas tehnoloģiju drošību, humānā palīdzība un solidaritāte: tie ir tikai daži no jautājumiem, ar kuriem nodarbojas Eiropas Savienība, lai uzlabotu mūsu dzīvi.

Paraugieties apkārt – tā ir mūsu pilsoniskā izvēle.

1		Austrija Vīne	1995	€	↕
2		Beļģija Briksle	1957	€	↕
3		Bulgārija Sofija	2007		
4		Čehija Praga	2004	€	↕
5		Dānija Kopenhāģena	1973		↕
6		Francija Parīze	1957	€	↕
7		Griekija Ateņās	1981	€	↕
8		Horvātijā Zagreba	2013	€	↕
9		Igaunija Tallina	2004	€	↕
10		Itālija Roma	1957	€	↕
11		Īrija Dublina	1973	€	
12		Kipra Nikosija	2004	€	
13		Latvija Rīga	2004	€	↕
14		Lietuva Viļņa	2004	€	↕

Eiropas Savienības (ES) dalībvalstis

- € ES dalībvalstis, kas ietilpst eirozonā
- ↕ Šāngaus zonas valstis (tajā ietilpst arī četras valstis, kas nav ES dalībnieces: Islande, Līhtenšteinā, Norvēģija un Šveice + Monako un Sammarīno)
- 0 Atsauce numurs un valsts galvaspilsētas atrašanās vieta

15		Luksemburga Luksemburga	1957	€	↕
16		Malta Valēta	2004	€	↕
17		Nīderlande Amsterdamā	1957	€	↕
18		Polija Varšava	2004	€	↕
19		Portugāle Lisabona	1986	€	↕
20		Rumānija Bukarestē	2007		
21		Slovākija Bratislava	2004	€	↕
22		Slovēnija Ljubāna	2004	€	↕
23		Somija Helsīnki	1995	€	↕
24		Spānija Madride	1986	€	↕
25		Ungārija Budapešta	2004		↕
26		Vācija Berlīne	1957	€	↕
27		Zviedrija Stokholma	1995		↕

(*) Šis nosaukums neskar nostājas par statusu un atbilst ANO Drošības padomes Rezolūcijai 1244/99 un Starptautiskās Tiesas atzinumam par Kosovas neatkarības deklarāciju.